Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem. Čitajte "Proletarca".

PROLETAREC

"Proletarec" je razširjen med najrazumnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Čitajte ga tudi vi.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE — OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

ŠTEV.—NO. 1134 — Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879. — CHICAGO, ILL., 6. JUNIJA (JUNE 6,) 1929 — Published Weekly at 3639 W. 26th St. — LETO—VOL. XXIV.

OD MALE DO NAJJAČJE STRANKE

TRIUMF DELAVSKE SOCIALISTIČNE STRANKE V ANGLIJI IMA DALEKOSEŽEN POMEN ZA VES SVET

Lloyd George s svojo liberalno stranko v neprijetni situaciji. Poparjenost med konservativci

Volitve v angleški parlament, ki šteje 615 poslancev, so se vršile 30. maja. Moški in ženske v starosti 21 let in več imajo volilno pravico.

V prejšnji zbornici je imela konservativna stranka 400, delavska 162 in liberalna 46 poslancev. Drugih je bilo 7.

L. 1923, ko je bila delavska stranka na vladi, je imela delavska 191, konservativna 259 in liberalna 159 poslancev.

V novi zbornici ima delavska 287, konservativna 255 in liberalna 53 poslancev; neodvisnih je 5. Nekaj sedežev je še neodločenih. Dobe jih univerze, nekatere kolonije itd.

Glasov so dobile: Delavska 8,500,000, konservativna približno isto toliko, in liberalna nad 5,000,000.

Delavska stranka je pomnožila število svojih sedežev za 128 kar je nepričakovano velik napredek.

Voditelj delavske stranke je Ramsay MacDonald, konservativne sedanji premier Stanley Baldwin, in liberalne David Lloyd George.

Komunistična stranka, ki je imela v prejšnji zbornici enega poslanca, nima v novi nobenega. Dobila je le nekaj nad 50,000 glasov.

Dasi je svet pričakoval porast glasov delavske stranke in števila njenih poslancev, je bil kapitalistični svet vendar zelo iznenaden, kajti da bo konservativna stranka doživela tak polom, ni pričakoval. Delavska stranka je ne samo izšla triumfalno iz boja, nego je prvič v zgodovini Anglije postala **najjačja stranka z največjim številom poslancev v parlamentu.** L. 1923, ko ji je bila poverjena vlada, je bila na drugem mestu in le skupno z liberalno je imela večino nad konservativno. Tudi v novi zbornici nima absolutne večine, toda je blizu nje. Odvisno je, kakšno taktiko bo zavzela liberalna stranka.

V volilni kampanji je Lloyd Georgeva liberalna stranka ljuto napadala konservativce in ob enem se je predstavila ljudstvu s programom, ki je bil v marsičem enak delavskemu. Rohnela je proti militarizmu, obljubovala, da se bo zavzela v slučaju zmage za brezposelne in da bo uvedla mnoge socialne reforme. Ce hoče biti svojim obljubam količkaj zvesta, se ne more združiti s konservativci, delavsko stranko pa tudi nič ne mika, da bi vzela liberalno v koalicijsko vlado. V slednjem slučaju bi liberalna stranka zahtevala glasom poročil iz Londona štiri sedeže v kabinetu. Ako delavska stranka sestavi novo vlado samostojno, liberalci ne bodo glasovali proti nji s konservativci, dokler se jim ne bo zdela prilika ugodna, da z nezaupnico vladi povzročijo nove volitve. Če i- kadar se to zgodi, bi jih delavska stranka pozdravila, kajti šla bo pred volilce z apelom da naj ji dajo absolutno večino, ako hočejo. da čimprej izvede svoj program.

S padcem konservativne stranke se docela spremeni zunanja politika Velike Britanije. Delavska stranka je za razorožitev, konservativna neguje militarizem. Delavska je za mednarodni sporazum v smislu sodelovanja, konservativna je za tajne militaristične zveze. Delavska stranka je za dalekosežno socialno zakonodajo konservativna pa je protežirala industrijalce ter njihove profitarske interese na škodo delavstvu.

V diplomaciji je delavska stranka za razprave pred odprtimi vrati; diplomacija konservativne vlade se je ravnala v mejah tajnosti, kar znači mešetarenje za hrbti, dajanje koncesij in militaristične spletke, delavska stranka pa je za politiko otvorjenih duri.

Z zmago delavske socialistične stranke pride Anglija na mednarodne zbore z ljuduskimi zastopniki, ki ne bodo služili mamonu ter militarizmu, nego interesom svoje in drugih dežel v smislu mednarodne kooperacije. Zmaga delavske stranke v Angliji je zmaga, katere se je razveselil ves delavski svet.

Samomori v Zedinjenih državah naraščajo

Kakor je prosperiteta velika, posebno med multimilijonarji, je v tej deželi še vedno nekaj pametnih ljudi, ki dvomijo, da sega blagostanje v vse plasti ameriškega ljudstva. Ta nevera ni brez podlage, kajti armada brezposelnih se vzlic Hooverjevemu inženirstvu nič kaj ne krši, plače se vzlic povečanim dividendam ne večajo, pač pa manjšajo, in delavce se bolj in bolj odbira. Kam naj gredo izčrpani delavci, kje naj dobe službo oni, katerih kompanije več ne rabijo? To vprašuje stotisočero delavcev, in mnogim je vprašanje tako težko, da jih žene v obup.

"Odstotek onih, ki si sami končujejo življenje, naglo narašča," pravi statistično poročilo Prudential Insurance družbe, ki dodaja, da so "vzroki težko pojmljivi."

Le malo ljudi, ki ima preveč prosperitete, si končuje življenja. In vsakdo, ki jo ima preveč, jo krade onim, ki jo imajo premalo, dasi bi jo s svojim delom najbolj zaslužili. Največ prostovoljnih smrti se dogaja v nizkih plasteh ljudske bede. Statistika je v stanju izračunati odstotek samomorov, ne trudi se pa, da bi izračunala, koliko ljudi si krajša življenja vsled splošne mizerije, v katero jih je potisnila lakomnost denarnih mogotcev. To je socialna hiba, ki jo kapitalistična družba ne bo odstranila. Ta naloga spada delavstvu.

"DA SE NE POZABI"

Farmarji opozarjajo Hooverja in kongres, da naj jim izpolni obljube. Uslišani ne bodo, kajti stranka, kateri so oddali lansko leto svoje glasove za prazne obljube, ni njihova.

NEZADOVOLJSTVO V DRUGIH DEŽELAH PROTI AMERIŠKEMU CARINSKEMU ZIDU

Nove tarifne določbe, ki jih je sprejel ameriški kongres, so našle neprijazen odmev v vseh deželah po svetu. "Carinska manija", ki je prežela ameriški kapitalizem in je dobila kongres pod svoj klobuk, je ena najbolj blaznih iger, ki jih igra ali jih je igrala ameriška plutokracija v prošlih par desetletjih. Ameriška industrija s svojo masno produkcijo in tehniko, ki nima primere, bi morala biti pač v stanju konkurirati z industrijami drugih dežel ne samo v tujezemstvu, nego tudi v tej deželi. Višanje carine s pretvezo, da se z njo protektira ameriško industrijo in ameriške delavce, bo doseglo ta rezultat, da se bo svet združeval z enakimi metodami proti neupravičeni požrešnosti ameriških dolarskih magnatov in v tej carinski vojni bo ameriška industrija več izgubila kot pridobila. Že to, da se neprijaznost napram tej deželi povsod po svetu veča, je izguba za ameriško trgovino. Ameriški kapitalizem hoče za svoje izdelke v vseh deželah nizke carine. Medtem, ko se protivi višanju carine na svoje izdelke drugod, pa zahteva v Zedinjenih državah tolikšno, da bi bil import v nje takorekoč onemogočen. Z drugimi besedami se to pravi, da hoče svoj in mednarodni trg zase, in v ta namen zastopa taktiko dvojne mere.

V Argentini se je neprijaznost javnega mnenja napram tej deželi po Hooverjevem obisku nekoliko ublažila, ko pa je ljudstvo Argentine uvidelo, da Hooverjeva misija ni bila nič drugega kakor trgovsko podvzetje, in da besednikom ameriškega kapitalizma ni verovati, je začelo še glasneje zahtevati odločnost v borbi proti ameriški carinski politiki, katera povzroča Argentini ogromno škodo.

Italija, Belgija in več drugih držav grozi z reprisalijami. "Čemu naj bi imele samo Zedinjene države moralno pravico narekovati drugim pogoje, kako in kje naj prodajo svoje blago," vprašujejo v glavnih mestih mnogih dežel.

Medtem, ko državniki in profita lačni diplomatje korporacij govorančijo o visokih carinah in drugi o reprisalijah, prihajajo ekonomi s statistikami, v katerih dokazujejo, da je dežela odvisna od dežele, mesta od kmetov in obratno, občina od občine, in človek od človeka. Ves svet je ena ekonomska edinica, in če ni kakor bi morala biti, so krive militaristične, carinske in druge meje, ki jih je postavil človek v svoji zaslepljenosti.

Ničesar, kar zastopajo priviligirani sloji, ne more izpodbiti socialistične teorije, da le v kooperaciji dežel in narodov je spas človeštva. Carinske vojne so en dokaz, da si ljudstva škodujejo, če podpirajo ali trpe politiko denarne kaste, ki v interesu svojega profita gradi zidove tam, kjer bi morale biti ceste na široko odprte.

ČITAJTE "PROLETARCA".

Vsaka številka Proletarca vsebuje zanimive vesti, članke ter razne druge spise. Kadar ga prečitate vi, ga izročite prijatelju, da naj ga prečita tudi on.

Investicije ameriških kapitalistov v Rusiji

Dasi Zedinjene države ne "priznavajo" sovjetske vlade, jo priznava vsaka ameriška in druge korporacije, če je to v korist njihovemu biznisu. Bankirji ji dajejo kredite, ako se jim izplača, in mnogim se, kajti drugače ne bi bil promet med njimi in sovjetsko vlado tolikšen kot je, in kapitalisti ne bi iskali njene naklonjenosti, ako ne bi bilo v tem profita. Rusija ni dežela, ki bi silila v prošlost, pač pa je pod sedanjim režimom država, ki želi, da se čim prej popolnoma industrializira. Ker nima svojih sredstev, je v namen industrializacije pripravljena dajati koncesije tujim kapitalistom. Med onimi, ki jih je iskal in dobil, je tudi Henry Ford. Pogodba, ki jo je sklenil s koncesijskim birojem sovjetske vlade, določa med drugim, da mora promet med njim in Rusijo doseči vsoto do $50,000,000 dolarjev za prvo leto. Rusija je prostrana in rabi za izpopolnjevanje prometnih vezi motorna vozila. Fordova kompanija ji pri tem lahko mnogo pomaga, in ob enem bo Ford pomagal sebi, ker mu sovjetska vlada nudi priliko kovati profit tudi v Rusiji.

ČEMU NE??

Čemu vaš rojak sosed, ali kak drug vaš prijatelj še ni naročnik "Proletarca"? Ste že kaj govorili ž njim o tem listu ter mu ga priporočili? Za četrt leta stane $1.

HOOVERJEVA KOMISIJA PREISKUJE 'VAL ZLOČINSTEV'

Čemu med ljudstvom izginja spoštovanje do zakonov

Ob času svoje inauguracije je predsednik Hoover svečano obljubil, da bo smatral za svojo najsvetejšo dolžnost uveljaviti vse postave, in pri tem je posebno naglašal prohibicijo. Ni pa mogel mižati pred dejstvom, da se postave kršijo vse križem, in je vsled tega priznal z lepo povedanimi besedami, da imamo "zločinski val". V svojem govoru je dalje priznal, da je mogoče nekje nekaj narobe v našem zakoniku, ali v justici, ali kjer že, pa je obljubil, da bo ob prvi priložnosti, ko hitro se na to pripravi, imenoval posebno komisijo, ki bo imela polno moč preiskovati vzroke o kršitvah prohibicijskega in vseh drugih kršenih zakonov. Marsikdo, ki dobro misli, se je razveselil te njegove sugestije, posebno še tisti, ki verjamejo, da ima Hoover dober namen reformirati ves ameriški sodni sistem ter ga spraviti v zavetje pred korupcijo. Hoover je koncem maja svojo komisijo za študiranje naraščaja kršitve zakonov res imenoval in sedaj svet upa in čaka. Tisoče "prominentnih" državljanov želi, da jih komisija zasliši, in njen predsednik George W. Wickersham je v velikih neprilikah, ker ne ve, komu bi ustregel. Še v večje pa pride, ko bo treba objaviti poročilo in pa priporočila.

Če bo hotel govoriti resnico, bo dejal: "Največji kršilci zakonov, človeških pravic in civilnih svobodščin so profita lačne pijavke. Radi profita so spremenili prohibicijo v zlat studenec, in vse druge postave prikrojili tako, da jim nosijo profit, namesto da bi protektirale ljudstvo. Energični ljudje, vzgojeni v nižinah med krivicami, to vidijo, in v okolščinah, ki so jih oklepale, so se odločili služiti denar z lahka, ter so tako zašli med zločince. Spoznali smo, da mali tatovi posnemajo velike. Ce hočemo da bo ljudstvo spoštovalo zakone v splošnem, moramo bogate kršilce kaznovati ravno kakor tiste tatove, ki ukradejo šunko ali štruco kruha. Dokler se to ne zgodi, bodo ljudje v nižinah čutili zapostavljenost v aparatu justice ter bodo stremeli, da postanejo iz malih veliki kršilci postav."

Poročilo komisije seveda ne bo tako sestavljeno, kajti Hoover jo pač ni imenoval zato, da bi napeljavala vodo na mlin "socialistične propagande", pač pa zato, da brani kapitalistični sistem, njegovo justico ter zakonodajo. Iz tega sledi, da je Hooverjeva komisija le perišče peska v oči ameriškemu ljudstvu, ki se briga za stvari, ki ga ne brigajo, in zanemarja one, za katere se bi v svojem interesu moralo zanimati.

Preiskave, kakor je ta, so brez praktične vrednosti. Edini njihov pomen je v tem, da silijo vsaj nekatere ljudi misliti.

REŠITEV AMERIŠKIH FARMARJEV JE V KOOPERACIJI

Hoover ne bo Mojzes ameriških kmetovalcev

Kongres je bil sklican k izrednemu zasedanju v prvi vrsti, da pomaga farmarjem, ki so v krizi. Na konvenciji republikanske stranke v Kansas Cityju lansko leto so hoteli impresivno vplivati na glavarje G. O. P., da se z njimi ni šaliti, in glavarji so farmarjem obljubili, da se ne bodo šalili. "Takoj po volitvah bomo storili vse v naši moči, da vas rešimo," so rekli v svojem in Hooverjevem imenu. Sedaj pa, ko je treba obljube izpolnjevati—sedaj pa kongres "rešuje" industrialce z visoko carino, farmarjem pa daje—obljube.

Farmarji se čudijo, ker jih G. O. P. tako odplačuje za njihove glasove, toda farmarji so pač kakor delavci: sredstvo v rokah kapitalističnih politišnov ter špekulantov. Senator Brookhart, ki je po navadi progresivec, razen kadar so volitve, je bil to leto v Rusiji in drugod v Evropi, kjer je posebno študiral probleme agrarcev. Naučil se je gledati in je videl, da je za kmetovalce v Evropi največji blagoslov zadružništvo. Ta beseda pa se glasi v Zedinjenih državah zelo "nelojalno", zato jo je treba oprezno izgovarjati. Spoznal je, da nobeni Hooverji ne rešijo ameriških farmarjev, če se ne rešijo sami. Ko še spozna, da se morejo farmarji in delavci rešiti le, če bodo šli v bitko skupno za skupnost, pa bo poznal celo resnico.

Senator Brookhart se je v Evropi posebno zanimal za farmarske kooperative, ki so ga tako navdušile, da jih sedaj priporoča ameriškim farmarjem. "Povsod v Evropi gre zasluga za izboljšanje življenskega stanja kmetov kooperativam," pravi senator iz Iowe. In kar je koristno za poljedelce v Evropi, bi bilo dobro tudi za ameriške.

Nov carinski zakon in svoboda tiska

Dotični, ki so v kongresu kovali novo carinsko postavo, so se prav dobro zavedali, da služijo samo kapitalističnemu razredu. Ta postava med drugim določa, da je v bodoče prepovedano "importirati kakršnokoli knjigo, pamflet, brošuro ali list, ki vsebuje karkoli izdajniškega napram deželi . . ."

Kapitalizem zna sebi v prid izrabiti vsako naredbo in vsak zakon, razen tega pa zna mojstersko varati ljudstvo s pravljicami o lojalnosti. Lojalnost komu? Na vsak način mistrom, ki lastujejo milijarde!

PERES IZVOLJEN ZA PREDSEDNIKA VENEZUELE.

Venezuelski kongres je izvolil za predsednika republike sedanjega začasnega predsednika dr. Juan Bautista Perez-a. Termin Venezuelskega predsednika traja sedem let.

Glasovi iz Našega Gibanja

IZ UPRAVNIŠTVA

Naši agitatorji so aktivni povsod. To smo videli posebno na konvenciji SNPJ. Veliko število jih je bilo zastopanih med delegati. Prišli so iz vseh krajev, ne da agitirajo za Proletarca, pač pa, da razpravljajo in sklepajo o stvareh, ki se tičejo SNPJ. To je vzrok, da izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji, ni prekosil prejšnjega.

Za primero navajamo tri prejšnje in pa sedanji izkaz poslanih naročnin:

	Naročnine
Dne 25. aprila	74
Dne 9. maja	74
Dne 23. maja	85
Dne 6. junija	69

Kdo je kdo v izkazu v tej številki, lahko razvidite pod naslovom "Agitatorji na delu".

*

Iz slovenske farmarske naselbine Willard smo dobili ta teden devet novih naročnikov. Pa naj še kdo pravi, da so naši kmetovalci nazadnjaki! Sporočili so nam, da je bil eden glavnih proponentov ob tej priliki za pomnožitev števila naročnikov Frank Lawrick. Naravno, da so bili v četi sodrugi, kot sta Krulc in Slemec, in da je bil njim ob strani Marinčič in več drugih. Willard in Proletarec bosta živela v prijateljstvu do konca.

*

Število naših zastopnikov so pomnožili sledeči agitatorji: John H. Kržišnik, Sublet, Wyo.; Vin. Yaksetich, McIntyre, Pa.; Fr. Kocjančič, Kenmore, O.; Fr. Bizjak, St. Michael, Pa.; Stephen Ogrizek, Monaca, Pa.; Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.; Anton Bogatay, Renton, Pa.; Joe Klančič, Joe Močnik in Frank Cesen v Detrotu, Mich.

*

Anton Ausec, Staunton, Ill., piše med drugim: "Proletarec v novi obliki se mi prav dopade. Če tak kot je sedaj ne bo napredoval v cirkulaciji, potem sploh ne vem, kaj ljudje hočejo."

*

Na konferenci JSZ. v Barbertonu so se spomnili tudi Proletarca. Imena bodo označena v rukriki "Listu v podporo".

*

V. Macher, Pueblo, je eden onih, ki pravi, da je bila prejšnja oblika lista pripravnejša. Teh, ki tako mislijo, ni malo. Smatrajo, da je gradiva, kakršnega prinaša Proletarec, škoda, da bi ginilo takó hitro, kakor v drugih listih. Mi jim verjamemo, toda želja večine je bila, da se obliko listu spremeni, in mi smo jo upoštevali. Sedaj imate večji list z več gradivom kot ga prinaša katerikoli drugi jugoslovanski list v Ameriki v eni izdaji.

*

Frank Florjančič, znan Čikažan, je v Coloradu, kamor je šel z namenom, da si nabere zraka, kakršnega v našem mestu nimamo. V Coloradu imajo dobro klimo, a nimajo Proletarca, zato ga dobiva od tukaj. Pravi, da kar se vsebine tiče, ne velja izgubljati besed, pa naj bo v tej ali prejšnji obliki. Kdor zna čitati razume. Kdor ne, se mu ne more več pomagati. Upamo, da Frank kmalu zopet pride med nas, kajti četudi nas je veliko v velikem mestu, so prijatelji vendarle redki.

*

Bartol Yerant, znan agitator Proletarca, si je v avtomobilski nezgodi zlomil nogo. Tudi ko je ležal v bolnišnici, je mislil na Proletarca ter na agitacijo zanj. S. Stephen Ogrizek je poskrbel, da so se njegova naročila vestno izvršila.

*

Girard v Ohiju je še vedno prvi na fronti. Pisati več bi bilo izgubljanje prostora. Njihove številke v izkazih povedo vse.

*

J. Dekleva, Gowanda, N. Y., je eden onih, ki so odgovorni, da ta list izhaja. Ce dobi vzpodbudno pismo, — cirkular iz upravništva, — vidi, da se njega ne tiče in to razume. Stori VSE kar MORE. Rezultat je viden v cirkulaciji lista in v izobraževalni akciji.

*

Pred seboj imamo mnogo pisem, ki so zanimiva ne samo za nas, nego bi jih tudi vi z veseljem čitali. Vsa so garancija, da se bo Proletarec širil. to je kar hočemo: ne profit, pač pa dober delavski list, ki ga bo čitalo čimveč naših ljudi.

DOPISI

PRIPRAVITE SE ZA VZHODNO-OHIJSKO KONFERENCO J. S. Z.

Glencoe, O.—V nedeljo 23. junija ob 9. dopoldne se zberemo v Slovenski dvorani v Boydsvillu (Bridgeportu), O., da napravimo pregled o delu naše konferenčne organizacije ter sklepamo o načrtih za aktivnosti v bodoče. Polje je zelo razkopano—kar je posledica dolgotrajne stavke, skrahiranja unijske solidarnosti, intrig itd. Pokrajine, na katerih divjajo velike bitke, postanejo kakor pogorišče. Ljudje so malodušni, bojevnost izgine, mesto tega pa se naseli nezaupanje, ki ruši vero v bodočnost.

V teh razmerah je naloga Konference soc. klubov ter društev Izobraževalne akcije, da deluje neumorno ter smotreno, da zbližuje brate delavce ter jim da vero v bodočnost, ki je naša.

Vsak klub naj bo zastopan na konferenci v nedeljo 23. junija s čim več zastopniki. Vsako društvo, ki se zaveda pomena naše Izobraževalne akcije, naj pošlje reprezentante. Vsak član in somišljenik, ki želi pomagati pri akcijah za našo skupno stvar, je dobrodošel zborovalcem.

Pričakujemo, da bomo na tej konferenci čuli tudi delega prošle konvencije SNPJ., ki nam bodo povedali to in ono o svojih vtisih.

Nace Žlemberger.

NOV SOCIALISTIČNI KLUB V DETROITU.

Detroit, Mich. — Kot že objavljeno, se je posrečila akcija za ustanovitev novega kluba JSZ. na zapadni strani. Ta uspeh je razveselil vse sodruge in somišljenike tukaj in drugje v naših naselbinah. Okrožje, v katerem se je ta klub ustanovil, nekaj let po vojni našemu gibanju ni bilo naklonjeno. Razočaranje nad vojno, nad soc. strankami in mirovnimi pogodbami ga je preželo in mnogi so se nagnili s svojimi simpatijami h komunistom. Toda čas uniri duhove. Socialistične stranke povsod po svetu so si opomogle iz povojnih kriz. Ameriška ni izjema, kajti tudi tukaj delavstvo uvideva, da je to ena stranka, ki je njegova in je vredna našega zaupanja.

Slovenci v Detroitu niso kompaktno naseljeni. Naselbina na vzhodni strani mesta je starejša, zato je logično tudi bolj razvila. Tam že dolgo obstoji močan, aktiven ter vpliven klub, ki ima v JSZ. številko 114. Vzgojil je že dokaj borcev ter agitatorjev za naš stvar. Zelo je aktiven tudi v prosvetnem oziru.

Poslednje čase se je začel gibati ugodno za naš pokret tudi zapadna stran. K temu s največ pripomogli tu priseljeni premogarji, ki so prišli v Detroit za delom, katerega jim premogovniki več ne nudijo. Velik odstotek teh je že deloval v stranki in so trenirani borci za delavske pravice. Na iniciativo teh se je 12. maja ustanovil socialistični klub z 20 člani in članicami, kar je pač lep začetek. Klub bo zboroval vsako četrto nedeljo v mesecu dopoldne v Slovenskem delavskem domu na 437 Artillery Ave.

Sodrugi! Čaka vas težka naloga organizirati delavske množice politično in strokovno. Polje je veliko in s smotrenim delom in pravo taktiko bomo dosegli uspehe, če pa bi se obrnili k taktiki osebnih bojev in dlakocepstva, bomo pa podlegli. Naš cilj je plemenit in nesebičen. Na naših sejah mora vladati živahno razpoloženje. Diskuzije in debate morajo imeti vzgojevalni značaj. Ustanovimo si govorniški tečaj, organizirajmo shode in predavanja, kajti le na ta način zainteresiramo javnost za naš pokret. Socialistična stranka mora vzgojiti zmožen naraščaj, ker prišel bo dan, kakor v Angliji, Švedski, Holandski, Franciji in drugih deželah, tudi v Zedinjenih državah, ko bo delavstvo prijelo vladne vajeti v svoje roke. Zato je treba polagati veliko važnost posebno na našo mladino. V interesu vsakega sodruga je, da privede na prihodnjo sejo vsaj vsaki enega novega aplikanta. Storimo kolikor kdo more, da bo naš klub rastel v številu članov in v aktivnostih.

Tajnik.

PRISPEVKI ZA POMNITJE STROŠKOV PRVOMAJSKE ŠTEVILKE "PROLETARCA"

Forest City, Pa.: Joe Mader, 50c, po 25c: Louis Ostanek. Frank Slak Matt Zgaga Vide Grm. Joe Žigon Frank Povhe, Frank Leben in Frank Gerštelj, skupaj $2.50, (poslal Tony Zaitz).

Arcadia, Kans.: Martin Oberžan 30c; Matt Kodrich, 15c; po 10c: Matt Medved in John Kustelj, skupaj 65c. (poslal J. Kunstelj).

Chicago, Ill.: Frank Udovich, $5; Justin Zaitz, $1; Mimi Rojina, 50c, skupaj $6.50.

Detroit, Mich.: Po $1: Peter Kisovec in Nick Sestanovich, skupaj $2.

San Francisco, Calif.: Ant. Kastellic, $1.00.

Cicero, Ill.: Frank Podlipec, $1.00.

Benld, Ill.: Jos. Vucich, 25c.

Imperial, Pa.: Frank Augustin, 15 centov.

Skupaj v tem izkazu $14.05. prejšnji izkaz $48.45, skupaj $62.50.

NAŠE PRIREDBE NA WILLARDU.

Willard, Wis. — Da je Willard največja slovenska farmarska naselbina, je znano. Ni pa znano, da je tudi ena najaktivnejših. Ima svoj Slovenski dom—novo poslopje, ki ji služi za družabno središče. Ko je prvo poslopje zgorelo, so se rojaki takoj zavzeli, da zgrade novega. Svoj namen so izvršili. Večkrat prirede v domu kako dramsko predstavo, v njemu imajo svoje seje in zabave. Nedavno so izvedli v prid Slov. doma obširen program z daljšo dramsko igro; prebitek za dom je znašal okrog dve sto dolarjev.

V nedeljo 2. junija je v Slov. domu na Willardu priredilo društ. "Slovenski kmetovalec" št. 198 slavnost 25-letnice S. N. P. J., ki se je vršila popoldne in zvečer. Popoldanski program je vključeval govor o pomenu te jubilejne slavnosti, zvečer pa je bila vprizorjena kratka enodejanka in poleg te smo imeli več pevskih točk. Govornik popoldne je bil Fr. Zaitz, ki je orisal razvoj SNPJ. od njenega postanka do danes —in razvoj SNPJ. je ob enem razvoj življenja naših naselbin v splošnem. Mala članica mladinskega oddelka mu je pred pričetkom govora izročila šop rož v pozdrav.

Pri večernem programu je zelo ugajala kratka burka, v kateri so imeli vloge Joe Slemec, John Yelarčič ml. in John Zalar. V solo in dvospevih so nastopili Miss Emily Kokal, Miss Iva Zallar, njen brat John Zallar in M. Bombach. Vse pesmi, ki so jih peli, so bile slovenske. Nekatere so morali na zahtevo udeležencev ponavljati. Miss Stefie Dečman je deklamirala Molekovo pesem "Ko je posijalo solnce". Zaključna točka so tvorila dekleta ter dva dečka v kostumih, ki so peli "Mlade vojake". Ta zbor je bil dobro izvežban, je po vojaško "salciral" ter "žvižgal in pel". Ko je skončal, je moral nastopiti še enkrat. Zatem je predsednik naznanil, da je program končan in začela se je plesna zabava. Udeležba popoldne je bila zadovoljiva, medtem ko je bila zvečer dvorana polna. Prišlo je tudi večje število rojakov iz slovenske farmarske naselbine Sheldon, Wis. Zvečer so zunanjim gostom servirali okusno večerjo. Zabava vseskozi je bila prijetna in razpoloženje izborno.

—M.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij.

Junij.

CHICAGO, ILL.—Piknik socialistične stranke v Cook County v nedeljo 9. junija, Riverview Park, North Western Ave. blizu Belmont Ave.

BRIDGEPORT, O.—Konferenca JSZ. za vzhodni Ohio in West Virginijo v nedeljo 23. junija ob 9:30 dopoldne v Slovenski dvorani, Boydsville.

CHICAGO, ILL.—Piknik soc. pevskega zbora "Sava" v nedeljo 23. junija pri Sterzinarju v Willow Springsu.

Julij.

GIRARD, O.—Piknik kluba št. 222 JSZ. v nedeljo 21. julija.

September.

WAUKEGAN, ILL.—Konferenca JSZ. za Wisconsin-Illinois v nedeljo 29. septembra.

Oktober.

CHICAGO, ILL.—V nedeljo 27. oktobra dramska predstava kluba št. 1 JSZ. v dvorani ČSPS.

November.

CHICAGO, ILL.—V nedeljo 30. novembra koncert pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

December.

CHICAGO, ILL.—Klub št. 1 priredi običajno Silvestrovo zabavo v torek 31. decembra v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih prireditev, da jih uvrstimo v ta seznam.)

PIKNIK "SAVE" PRI STEŽINARJU.

Chicago, Ill.—V nedeljo 23. junija priredi soc. pevski zbor "Sava" na prostranem Stezinarjevem vrtu v Willow Springsu piknik, na katerem bo zabava, smeha in petja v izobilju. Vstopnina na piknik je samo 25c. Kdor se ne pripelje z avtom, naj vzame Joliet karo do Red Gate Stop, kar je par milj od Willow Springa proti Jolietu. Kar se tiče postrežbe, smo prepričani, da vas bo zadovoljila.—**P. O.**

SLAVNOST 25-LETNICE S. N. P. J. V WHITE VALLEYJU, PA.

Na spominski dan dne 30. maja sta društvi št. 232 in 320 SNPJ. priredila v Slovenskem domu v White Valleyju, Pa., slavnost 25-letnice SNPJ. Otvoril jo je ob 3:30 popoldne John Korče, predsednik društva št. 232, ki je vodil program. Največji del programa je nam dalo pevsko društvo "Prešeren" iz Pittsburgha, ki je ob raznih nastopih dobro zapelo število slovenskih ter eno hrvatsko pesem. Godbene komade tekom programa in potem za ples je izvajal Weaverjev orkester. Lepo je bilo deklamirano Molekovo "Slavje velike družine" ter "Bratstva znak". Obe deklamaciji so izvršil tu rojeni člani SNPJ.

Govornik na tej slavnosti je bil Fr. Zaitz, predsednik nadzornega odbora SNPJ. Na slavnost je prišlo precej gostov iz drugih naselbin. Dan je bil izredno lep, toda vroč. Slavnost je v vseh ozirih dobro izpadla.

—Poročevalec.

TUDI V JOHNSTOWNU SE BOMO PRIVADILI "KOVERTIC".

Po mnenju Rev. Miklavčiča je za Slovence Johnstownu in bližnji okolici sedaj najvažnejše, da se privadijo "raznim kolektam v kovertah". V "Am." Slovencu" z dne 30. maja piše, da so imeli zadnjo nedeljo v aprilu farno sejo, katere se je udeležilo 80 faranov, če pa bi bilo lepše vreme, bi jih prišlo po njegovem mnenju gotovo več. Rev. Miklavčič piše: "Na tej seji se je odločilo, kje bo stala nova cerkev. Za Cambria City je bilo 37 glasov, za Morellville 26. ostali glasovi pa so bili za Johnstown in Moxham. Zmenili smo se tudi glede župnikove plače in mesečne kolekte. Vsaka družina daje mesečno $1, in s tem izrazi, da spada v faro. Meseca maja smo dobili $80 mesečne kolekte. Bolj počasi se bodo ljudje privadili raznim kolektam v kovertah."

*

Iz tega je razvidno, da je dobila fara v maju toliko dolarjev kolikor je bilo faranov na prej omenjeni seji, ki je odločala, kje naj bo nova cerkev.

Za tem g. Miklavčič na dolgo opisuje ceremonije, s katerimi se trudi pritegniti nase tukajšnje Slovence. Blagoslovili so kip sv. Male Terezije, ki je patrona slovenske fare, toda je sedaj dobila mesto na stranskem oltarju hrvatske cerkve, kjer ostane, dokler Slovenci ne dobe svoje. G. župnik zaključuje svoj dopis takole:

"Danes razglasimo vsemu slovenskemu svetu, da je fara sv. Male Terezije v Johnstownu ustanovljena in je tudi zasigurana za obstanek, ker že med nami prebiva naša patrona sv. Mala Cvetka. Od rož, ki jih drži v rokah, naj jih spušča na vse Slovence v Ameriki. Slovenci pa naj jih z veseljem sprejmejo ker lete rože prihajajo iz prve slovenske fare, ki ima to čast, da ji je za patrono velika čudodelnica sv. Terezija Deteta Jezusa."

*

Vzrok, da se mi pečamo s to faro, ni vera, kot bodo rekli naši prijatelji farani, ampak način, katerega se župnik v svoji agitaciji poslužuje. Vse, kar opisuje in vse kar v ceremonijah počenja, je do pičice podobno paganizmu. To kar govori, meri na vraže, ne na razum. S starimi obredi hoče obuditi v rojakih nagon, ki jih vleče k cerkvi radi čudežev, ceremonij in obredov — in pri tem so seveda potrebni redni doneski ter razne kolekte v kovertah. Rojaki, župnik upa, da se jih boste privadili, pisec pa upa, da boste pri tem pametni in mislili tudi na pekel na tem svetu, ne samo na "onem". Župnik bi vam lahko mnogo koristil, če bi sodeloval v gibanjih, katerih cilj je odpraviti krivice ter izkoriščanje v tej solzni dolini, ker pa vas bo motil s pravljicami o čudežih ter vas slepil s ceremonijami, vam bo škodoval ter s tem koristil vašim izkoriščevalcem.

—Kronikar.

FINANČNO POROČILO SLOV. NAR. DOMA V DETROITU, MICHIGAN.

Detroit, Mich. — Na zadnji redni seji odbornikov Slov. nar. doma in društvenih zastopnikov je bilo soglasno sklenjeno, da se priobči v slovenskih listih finančno poročilo Slov. nar. doma, da se rojake na ta način seznani z delovanjem ter napredkom te za slovensko naselbino v Detroitu tako važne ustanove. Vpoštevajoč razmere in kratko dobo od ustanovitve te družbe je finančno stanje še precej razveseljivo; bilo bi lahko precej boljše, ko bi se Slovenci nekoliko bolj zavedali, kolike važnosti je Slov. nar. dom za vso naselbino.

Dosedaj prodanih delnic je 532; posameznih delničarjev je 332, ki lastujejo 437 delnic, in 10 društev lastuje 95 delnic. Skupna vsota vplačana na delnice znaša $9,727.00; 463 delnic je polno vplačanih ($9,260.00) in 69 delnic je deloma plačanih ($467.00).

Do 1. aprila 1929 je bilo skupnih dohodkov $16,921.76, in od te vsote je bilo vplačanega na zemljišče, za davek in obresti od dolga $15,658.35; v blagajni je torej še gotovine $1,343.41. Dolga na zemljišču je še $11,260.00.

V smislu zaključkov zadnje glavne seje delničarjev, zastopnikov društev in odbornikov je bil ustanovljen tudi takozvani stavbinski odbor Slov. nar. doma v svrho hitrejšega uresničenja ideje Slov. nar. doma. Ta odbor je takorekoč odsek sam zase in napredek v finančnem oziru je precej zadovoljiv. Blagajna tega odbora znaša s 1. aprilom t. l. $4,642.47; od te vsote pripada $3,942.47 131 rojakom, ki so vložili svoje prihranke obrestonosno v blagajno tega odbora, in 7 rojakov je kupilo takozvane hranilne certifikate, ki so po $100.00.

Iz zgornjega je torej razvidno, da je finančni napredek Slov. nar. doma razveseljiv, in odbor pričakuje z gotovostjo, da se bodo pridružili Slov. nar. domu vsi rojaki, ki se zanimajo za razvoj slovenske naselbine v Detroitu. In ves razvoj slovenske naselbine je pa odvisen od uresničenja naše ideje. Da je dom potreben, upamo, da ni potreba še posebej pojasnjevati.—**Za publicijski odbor Slov. nar. doma Peter Benedict.**

NESREČA V DRUŽINI ROJAKA NA SHELDONU.

Sheldon, Wis.—Hčerka zakoncev Joe Plahuta, petletna Vera, je dobila 26. maja slučajno v roko dimamitno patrono, s katero se je igrala. Tolkla je po nji ter ji pri tem eksplodirala. Na eni roki ji je odtrgala vse prste razen mazinca. Odpeljali so jo v bolnišnico, kjer je bila tri dni. Rana se ji sicer naglo zdravi, a poškodba ji trajno ostane. Družini naše simpatije. **Poročevalec.**

V NEDELJO NA NAŠ PIKNIK V RIVERVIEW.

Chicago, Ill.—V nedeljo 9. junija popoldne priredi socialistična stranka okraja Cook svoj letni piknik na običajnem prostoru v parku Riverview na No. Western Ave. blizu Belmont St. Peljite se z No. Western karo do 3100 north, ali s karami Belmont, Clybourn ali Roscoe do Western Ave., pa ste na pikniškem prostoru. Vzemite vstopnice socialistične stranke, katere dobite pri članih in članicah naših klubov v Chicagu in v uradu Proletarca. En kupon, ki vam prihrani 25c, je vstopnica v park, drugi, večji, je vstopnica na pikniški vrt v parku, ostali kuponi pa vam služijo v raznih zabaviščih v parku. Vstopnice so po 30c. Pazite, da jo gotovo vzamete od nas. Eden govornikov tekom popoldanskega programa bo milwauški župan Daniel W. Hoan.

Mladina bo imela na razpolago moderni plesni paviljon, v katerem bo igral prvovrsten orkester. Popoldne bodo atletske tekme med raznimi delavskimi sportnimi klubi. Ce bo mogoče izvršiti priprave, bo na tem pikniku pel tudi naš pevski zbor "Sava".—**P. O.**

JOŠKO OVEN S SOPROGO ODPOTOVAL V STARI KRAJ.

Sodrug Joško Oven je prošlo soboto odpotoval s svojo soprogo Mary na obisk v svoj rojstni kraj in v druge kraje v Evropi, kjer je delal pred leti. O svojih vtisih s potovanja bo, v kolikor mu bo dopuščal čas, poročal v Proletarca.

O H. G. Perušku, o katerem smo poročali, da je odpotoval v Evropo pred par tedni, nam sporoča, da je srečno dospel na evropsko celino.

Tole mi ne gre v glavo:

Delavci v Angliji so pri prošlih volitvah postali najjačja stranka v državi. To bi lahko dosegli tudi ameriški delavci, če ne bi venomer zatrjevali, da vržeš svoj glas proč, če ga oddaš socialistični stranki. Ne zavedajo se, da vrže svoj glas proč vsak delavec, ki glasuje za kapitalistične kandidate. Le kako je mogoče, da morejo ameriški delavci že toliko let imeti to zaslepljeno mnenje o "metanju glasov proč"—to meni ne gre v glavo.

Proslavo zmage

DELAVSKE STRANKE V ANGLIJI

priredi

SOCIALISTICNA STRANKA V CHICAGU

v nedeljo 9. junija v parku Riverview

na No. Western Ave.

Med drugimi bo govoril tudi milwauški župan

D. W. Hoan.

Sportne igre med delavskimi atletskimi klubi.

PLES — IGRE

Vstopnia 30c. Vstopnice dobite v uradu Proletarca in pri vhodu na dan priredbe.

ČITAJTE DOPIS V TEJ ŠTEVILKI.

Zapisnik pennsylvanske konference J. S. Z.

Konferenca soc. klubov ter društev Izobraževalne akcije JSZ. za zapadno Pennsylvanijo se je vršila 28. aprila 1929 v Slovenskem domu v Pittsburghu.

Tajnik Konference s. Jacob Ambrožič je otvoril zborovanje ob 10:30 dopoldne. Za predsednika seje izvoljen s. Jos. Zorko, za zapisnikarja John Ban.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan. Prečita se vabilo okrožne organizacije S. P., ki želi, da se udeleže njenega zabavnega večera tudi naši sodrugi, v svrho, da se z drugimi sodrugi čimbolj spoznajo. Priglasi se za poset pet izmed tu navzočih članov.

Naznanilo pevskega zbora "Prešeren" se vzame na znanje. Pismo Fr. Zajca, urednika Proletarca, se prečita in sprejme na znanje. Čita se pismo iz glavnega urada JSZ., v katerem so razna priporočila in nasveti. Se sklene, da naj to pismo služi pri raznih točkah za podlago razpravam.

Tajnik-blagajnik Ambrožič poroča, da je v blagajni Konference po odbitku vseh stroškov še $15.00. Nadzorniki potrdijo njegovo poročilo, ki se sprejme na znanje.—Nadalje poroča tajnik, da je bil sklep prejšnje konference, da se po naslednji priredi shod, na katerega naj se dobi govornika iz Chicaga, in v ta namen bi imel biti povabljen s. Zajc. To mu je bilo sporočeno, ki pa je stvar njegovega poseta odsvetoval iz razloga, da bi nastali za konferenco stroški, katere v sedanjih razmerah ni lahko pokrivati. Dejal je, da naj se povabi domače slovenske in angleške govornike, in le v slučaju, če ga Konferenca izrečno želi, je pripravljen priti. Tajnik se je potem posvetoval z ostalimi člani konferenčnega odbora, ki je sugestijo, da se govornika ne vabi od daleč, sprejel. Po tem pojasnilu je konferenca postopanje odbora odobrila.

Poročila zastopnikov: Vsi so v bistvu poročali, da delujejo za stvar kolikor je v danih razmerah mogoče.

Pri točki o agitaciji za naš tisk se je razvila obširna razprava. Anton Zornik je poudarjal, da moramo iti med ljudstvo — to je, med članstvo društev, unij itd., da ga seznanimo z našimi listi. Lepo priliko imamo po sejah. Kjer je v društvih volja za razprave o raznih problemih, naj se o njih govori po izčrpanem dnevnem redu, kajti take diskuzije bi članstvu mnogo pripomogle k boljšemu pojmovanju važnih socialnih vprašanj. J. Ban izvaja, da je potrebno podvzeti v agitaciji za Proletarca in JSZ. tak korak, ki bi bil najuspešnejši. Največ bi namreč lahko storil za list in Zvezo potovalni agitator. Priznava, da so v ta namen potrebna sredstva. Nekaj dohodkov bi prinesla provizija od naročnine za list, ter od dobljenih oglasov ter naročil za knjige, ostalo pa bi morala plačati Zveza in list.

AGITATORJI NA DELU

Naročnin na "Proletarca" so poslali:	
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	11
Agitatorji na Willardu, Wis.	9
John Kosin, Girard. O.	6
Albin Karničnik. Hendersonville, Pa.	4
Jake Rupnik, Sheboygan, Wis.	4
Mike Krultz, Willard, Wis.	3
Joseph Klarich, Detroit, Mich.	3
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	2
John Krebelj, Cleveland, O.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Frank Cesen, Detroit, Mich.	2
John Matičič, Luzerne, Pa.	2
John Vitez, Detroit, Mich.	2
Tony Stražišar, Windber, Pa.	2
Karl Trinajstič, Cleveland, O.	2
Anton Ausich, Woodward, Iowa	1
John Rak, Chicago, Ill.	1
Frank Rataic, Forest City, Pa.	1
John Terčelj, Strabane, Pa.	1
Frank Kumerdaj, St. Michael, Pa.	1
Bartol Yerant, W. Aliquippa, Pa.	1
Mary Fradel, Latrobe, Pa.	1
Ignac Kolar, Sheldon, Wis.	1
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	1
Frances Zakovšek, No. Chicago, Illinois	1
Max Martz, Buhl, Minn.	1
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	1
Marko Tekavec, Canonsburgh, Pa.	1
Skupaj	69
Prejšnji izkaz	85

S. Zorko soglaša z izvajanji Zornika. Pravi, da bo agitacija olajšana, kadar bo več ljudi pravilnejše pojmovalo razvoj delavskega gibanja ter zakone kapitalizma. J. Česnik se strinja z Banom. O unijah pravi, da so večinoma od vodstva zavožene. Smrekar poudarja, da je vprašanje cirkulacije Proletarca največ odvisno od lokalnih zastopnikov, oziroma od agitacije v naselbinah. Kjer so aktivni agitatorji, je Proletarec razširjen, kjer pa jih ni, je slabo zastopan. Za cilj si bi morali vzeti, da mora vsaka naša naselbina imeti aktivnega zastopnika. Omenja zaspanost Pittsburgha, kjer se bi lahko veliko doseglo, če bi bilo za delo več volje med sodrugi in somišljeniki. Ban odgovarja, da čeravno je v Pittsburghu slabo, za obupati ni. Kavčič dodaja, da je obup eno izmed stvari, katerih se mora delavsko gibanje varovati. Obup pomeni priznanje, da nisi več za boj, ne za delo—pomeni, da priznavaš poraz. Le delo in borba je znak življenja. Česnik z ozirom na potovalnega agitatorja pravi, da urad dosedaj ni mogel nuditi nikogar, ki bi šel na agitacijo, ker se ni nihče priglasil, v uradu samem pa sta bile dozdaj le dve osebi, obe preobloženi z raznimi posli. Priporoča, da se vpliva na eksekutivo in upravni odbor, da najame uradu še eno moč. Njegov nasvet, odnosno predlog, je podpiran. Zornik dopolnuje k svojemu prejšnjemu izvajanju. Terčelj naglaša, da tudi sedaj govorimo po sejah in kjer sploh imamo priliko o naši agitaciji, o stranki, klubih, listu itd. Toda samo govorjenje ne bi pomagalo. Treba je financ. Če hočemo načrt za potovalnega agitatorja, o katerem se tu govori, izpeljati, je treba ustanoviti v to potreben fond, ki bo pokrival izdatke. Izjavlja, da je pripravljen prihodnjo zimo iti po naselbinah za list in Zvezo. Eden navzočih sodrugov konstatira, da bi se število naročnikov lahko pomnožilo tudi na ta način, da se nanj naroče vsaj vsi člani JSZ. Smatra, da člani, ki na svoje glasilo niso naročeni, ne kažejo posebnega zanimanja in vsled tega ne morejo pričakovati, da se jih bi smatralo za zanesljive sodruge, in še manj za agitatorje. Zornik priznava, da so kakor povsod tudi v agitaciji potrebna denarna sredstva. "Denar je sveta vladar" je pravilo, ki ga moramo v tej družbi upoštevati tudi socialisti. Je pa mnenja, da se bi lahko med nami storilo za list več kot se dosedaj in to z malimi stroški. Navaja kako agitira s. Jos. Snoy iz Bridgeporta, ki porabi svoj prosti čas za posete po naselbinah. Glažar istotako konstatira, da je treba začeti z delom, ne pa samo govoriti, za dober vzgled pa je treba začeti delati doma. S Česnik govori ponovno k svojemu predlogu; o Terčelju pravi, da je mož na svojem mestu. Sklenjeno, da se priobči v listu apel v smislu na konferenci podanih sugestij. (Bil je priobčen v 1132. štev. Proletarca.)

Razno.—Ban pravi, da smo na zborih in na konvencijah podpornih organizacij, posebno na konvencijah SNPJ., sprejeli mnogo resolucij. Toda kaj hočejo resolucije, če pa se nanje takoj po konvenciji pozabi. Bilo bi dobro, če bi naši somišljeniki na konvenciji vplivali, da se uvede v dnevni red za seje tudi točka: "Razprava k resolucijam prošle konvencije" ali kaj podobnega. Smrekar in Terčelj se strinjata s sugestijo.

V razpravi o agitaciji za jačanje soc. stranke in JSZ. pravi J. Česnik, da je treba pridobiti somišljenike, ako lokalne strankine organizacije ni, za člane at large. Plačajo $1 na leto strankinega asesmenta, kar je malo. K tej točki govore še Fradel, Zornik in več drugih.

Zornik sporoča, da bodo imeli 4. julija na Herminie slavnost 25-letnice SNPJ. Zatem čita iz New Leadra o Tom Mooneyju in Billingsu, za katera se zavedno delavstvo trudi, da se ju osvobodi ječe. Predlaga, da se napravi kolekto ter se jo enako razdeli v štiri različne namene. Protipredlagano, da se jo razdeli v dva dela, in sicer enega konferenčni blagajni in drugega Proletarcu. Protipredlog sprejet.

Glasuje se o predlogu s. Česnika za dodatno pomoč pri Proletarcu, kateremu jo dodano, da se konferenca zaveže pomagati taki agitacijski akciji gmotno in moralno. Predlog z dodatkom sprejet.

V odbor konference izvoljeni vsi prejšnji soglasno.

Sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši na Herminiju četrto nedeljo v juliju. Prične se ob 10. dopoldne.—Predsednik zaključi zborovanje ob 1:30 popoldne.

Joseph Zorko, predsednik; **Jacob Ambrozich** tajnik; **John Ban,** zapisnikar.

Visoka solventnost milwauške "Sloge"

Jugoslovanska podporna zveza Sloga, ki ima svoj glavni urad v Milwaukeeju in svoj delokrog v Wisconsinu, je glasom poročila v njenem glasilu 140.-29% solventna. "Sloga" ima okrog 15 društev, v katerih je blizu 2,000 članov v oddelku odraslih, in okrog 800 v mladinskem. Njena solventnost je izmed vseh jugoslovanskih podpornih organizacij najvišja. Njena imovina je skoro vsa posojena rojakom na posestva na prve uknjižbe. Konvencija "Sloge" bo v tem letu.

LISTU V PODPORO

X. Izkaz.

Chicago Ill.: Pola **Joseph Siskovicha.** Prispevali Frank Klun, $2.50; Dan Bohinc, $2; po $1: Jos. A. Siskovich, Louis Turk, A. Garden, John Goršek, John Tancek; po 50c: A. Kastelic, Jos. Zorko, L. Spolyer in Steve Turk; po 25c: V. Butya A. Vidrich, M. Gnuss, skupaj **$12.25.**—Pola **Andy Ivancicha,** prispevali po $1: Andy Ivančič, Jos. Hrvatin, Fr. Podboy, John Olip, Vincent Yaksetich; po 50c: Albert Hrast, Fr. Zajc (Milwaukee), Fr. Škufca, Mike Cebašek, Jack Rupert; Matt Pečjak, 45c; po 25c: John Mahnich, August Gostisha, Anton Oblak, skupaj **$8.70.** Pola **Geo. Smrekarja,** prispevali po $1: Geo. Smrekar, D. J. Lotrich, Frances Zakovšek; po 50c: Frank Nemec, Fred A. Vider, Martin Miklich, Louis Uhernik, Otto Tekauc, Andrew Grum Jr., Frank Modic, John Grošel, Anton Sular, Mike Krulc, Anton Abram in Fr. Augustin: Leo Juko, 35c; po 25c: Fr. Laurich, Ant. Bogatay, Fr. Zupančič, Andy Miklavčič, skupaj **$10. 35.** Pola **Barbič in Pogorelec,** prispevali po $5: Blok kuharic SNPJ; Frank Leksha, Mike Pleše, D. J. Lotrich; po $2; Dr. John J. Zavertnik in Frank Zaitz; po $1: Filip Godina, Anton Zornik, Ciril Blaško, Minka Alesh, Anna Turk, Blaž Novak, Andrew Vidrich, Jerry Branisel, R. J. Zavertnik, Frank Alesh, John Lokar Jr., Joško Oven, John Terčelj, Frank Boltezar in Leo Junko; po 50c: Anton Demshar, Joe Britz, Louis Kaferle, Jos. Bratkovich, Fr. Barbich, Anton Jankovich, Anton Medved, Frank Zajc, M. Pogorelc, John Mahnich; po 25c: Louis Lesar, Joseph Vidmar, John Kavs, Jack Rupert, skupaj **$45.00.** Pola **Jos. Snoya,** prispevali: Peter Geshell, $1; po 50c: Fred A. Vider, Mike Pleše, L. Medveshek, John Terčelj, L. Markovich, Frank Andolšek; po 40c: Frank Margole in Jos. Porenta; po 25: John Škufca, Jennie Terčelj, Jos. Snoy, B. Vrtačnik, Louis Sterle, Al. Alpner, Neimenovan, Fr. Bizjak, John Rebol in Neimenovan, skupaj **$7.30.** Skupaj nabranega $83.60. Vsota je bila nabrana za pokritje stroškov najemnine in tiskovin Bloka SNPJ. Skupnih stroškov je bilo $7.50 preostala vsota gre v podporo Proletarcu.

Canonsburg, Pa.: Po 50c: Marko Tekavc, Alex Osek in Peter Peternel; po 25c: John Troha, Jos. Sostarich in Justin Martinček; Frank Samsa, 10c, skupaj $2.35 (poslal Marko Tekavc).

Chicago, Ill.: Justin Saitz, $2; po $1: Frank Bizjak in Član kluba treh mušketirjev, skupaj $4.00.

Milwaukee, Wis.: Jacob Rožič, $2; M. E. Sostarich, $1, skupaj $3.00.

Springfield, Ill.: po $1: John Goršek in Frank Krmelj, skupaj $2.00.

Detroit, Mich.: Andrew Semrov, $2; Jos. Klarich, $1.80; po $1: Louis Urban, Louis Kraitz, Jos. Klarich, Martin Menton, Anton Jurca, skupaj $8.80.

Hendersonville, Pa.: Albin Karničnik $1.00.

Latrobe, Pa.: Mary Fradel, 60c.

Nanticoke, Pa.: Frank Kovach, 33c

Luzerne, Pa.: John Matičič, $1.40

Skupaj v tem izkazu $107.08 prejšnji izkaz $221.27, skupaj $328.-35.

ČITAJTE "PROLETARCA".

Vsaka številka Proletarca vsebuje zanimive vesti, članke ter razne druge spise. Kadar ga prečitate vi, ga izročite prijatelju, da naj ga prečita tudi on.

Zapisnik ohijske konference J. S. Z.

Konferenca soc. klubov ter društev Izobraževalne akcije JSZ. za prvo ohijsko okrožje se je vršila 26. maja 1929 v dvorani društva "Domovina" v Barbertonu, O.

Tajnik Konference Joseph Franceskin je otvoril zborovanje s primernim nagovorom ob 9:30 dopoldne in odprl nominacijo za uradnike zborovanja. Za predsednika je bil izvoljen Louis Zorko, in za zapisnikarja Karl Trinastic.

Dopisi: Tajnik prečita odgovor s. Ivana Moleka, ki sporoča, da mu ni mogoče priti na predavateljsko turo, ker mu zaposljenost pri listu tega ne dovoljuje. Nadalje čita pismo iz urada JSZ., nanašajoče se na agitacijo za JSZ., Izobraževalno akcijo in za Proletarca. Dopisi so sprejeti na znanje, o posameznostih v njih pa se razpravlja pod tozadevnimi točkami.

Navzoči so zastopniki sledečih klubov: klub št. 27, Cleveland, Trinastic in Zorko; št. 49, Collinwood, Lokar st. in A. Božič; št. 222, Girard, Leskovec; št. 232, Barberton, Lovrenc Frank in J. Jankovich; od društev: št. 5 SNPJ., A. Vehar; št. 48 SNPJ., Fr. Poje; št. 53 SNPJ., J. Lokar; št. 126 SNPJ., J. Terbižan; št. 147 SNPJ., L. Poljšak; št. 20 SSPZ., L. Zorko; št. 61 SSPZ., L. Frank; poleg teh je bilo navzočih več gostov.

Lokar svetuje, naj se preide na poročila. Organizator Konference K. Trinastic poroča o delu v tem okrožju in je mnenja, da bomo lahko mnogo dosegli, če se lotimo agitacije MI, ne da se bi zanašali na DRUGE. Pravi, da bi bilo umestno, če konferenca poveri enemu članu mandat prirejati pod avspicijo naših organizacij predavanja in shode, organizirati klube itd. Ena naselbina, kjer obstoji dobra možnost za ustanovitev kluba, je Newburg. Zorko izvaja, da je v agitaciji potrebna tudi finančna, ne le moralna pomoč. Poroča, da sta kluba št. 27 in 49 v Clevelandu imela v collinwoodskem Slov. del. domu skupno prvomajsko slavnost, ki je zadovoljivo uspela. Udeležba je bila dobra, a bila bi lahko pri tolikem številu naših delavcev še boljša, ako bi mi vsi skupaj polagali več paznosti na agitacijo. Klub št. 27 je razpečal precejšnje število izvodov prvomajske številke Proletarca. Nekaj jih je razprodal, ostale je razdelil brezplačno. Lokar poroča, da so razpečali nad sto izvodov prvomajske štev. Proletarca na prvomajski priredbi; dobili so v klub tri nove člane. Dosegli bi lahko več, če ne bi ovirali našega dela kričači v nasprotnem taboru. Zastopnik druš. št. 120 SSPZ. meni, da naj se deluje simpatično za povzdigo izobrazbe našega ljudstva. Terbižan pravi, da se bi članstvo društev SNPJ. in SSPZ. lahko bolj poglobilo tudi v druge probleme, ki se tičejo delavskega razreda v splošnem, ne samo v zavarovalnine svojih organizacij. Svetuje, da naj bi vse naše organizacije podajale poročila ne samo o svojih financah nego o vsem drugem svojem delu vsake tri mesece. Na ta način bi lahko primerjali aktivnosti ene organizacije k drugi, kar bi bržkone povzročilo dobrohotno ter s tem koristno tekmovanje med njimi.

Tajnik Franceskin poroča, da je v blagajni Konference $76.46. S temi sredstvi se sicer ne bi moglo nič posebnega začeti, a je pripomoček. Obžaluje, da Moleku ni mogoče priti na predavateljsko turo in upa, da se v tem oziru vseeno kaj stori. Poročilo se sprejme na znanje. Zorko dodaja, da se bo v bodoče treba bolj pobrigati, da pridobimo medse tudi tu rojeno slovensko mladino. A. Vehar je enakega mnenja. Lovrenc Frank pravi, da naj bi se društva večkrat združila za prireditev skupnega shoda, na katerega bi se povabilo dobre govornike od kjerkoli in ob enem bi se lahko poskrbelo še za kak drug program, da ne bi bilo preveč enoličnosti. L. Poljšak pravi, da so shodi potrebni in moramo v tem oziru v bodoče postati aktivnejši. Svetuje, da naj bi se povabilo ob priliki D. J. Lotriča, ki govori angleško in slovensko. Ob enem svetuje, da se čimprej upošli organizatorja. Pečnik priporoča, da naj bi na priredbah društev bil vselej tudi govor o delavskih problemih s pojasnjevanjem o delavskem gibanju. Močnik izvaja, da je vzrok počasnosti v napredku dejstvo, ker se veliko ljudi s poudarkom šteje med naprednjake, a v praksi podpirajo mračnjaštvo. Jankovič (Barberton) pravi, da bi morala v pogledu potovalnega organizatorja eksekutiva JSZ. več delovati. Res, da mora vsak dober član biti organizator in da moramo kot dobri sodrugi svoje otroke navajati k socialistični vzgoji, toda če hočemo, da bo tako delo sistematično ter s tem kolikor največ mogoče plodovito, je treba vodstva, je potreben nekdo, ki ga nadzoruje ter daje navodila. Če merodajni faktorji store svoje, bomo mi dali finančno in moralno pomoč. V bodoče naj bodo govori na naših shodih slovenski in angleški. Izmed mlajših moči je potrebno pridobiti za nas take, kot je npr. J. Lokar ml., predsednik mladinskega društva "Strugglers" v Collinwoodu. Če se mu da prilika za agitacijsko turo v Ohiju, bi koristil jednoti in skupni delavski stvari.

Po tej razpravi je stavljen in podpiran predlog, da se za to okrožje dobi organizatorja in se poskrbi za gmotna sredstva v ta namen. Dodatno je predlagano, da se o tem obvesti eksekutivo JSZ., nadalje, da se o naših sklepih obvesti angleško poslujoča društva slovenskih naprednih podpornih organizacij ter se nanje apelira za sodelovanje. Vsi ti predlogi so sprejeti.

Sklenjeno na predlog Terbižana, da se v bodoče povabi vsa napredna podporna društva v delokrogu ohijske konference, da pošljejo zastopnike na naša zborovanja.

V razpravi o Proletarcu poročajo delegatje, da je oblika kakor jo ima list sedaj za agitacijo res privlačnejša kakor prejšnja in je s tem dan pogoj, da se bo število naročnikov hitreje večalo. Velika pridobitev za list je tudi angleška stran, ker mu bo ta pridobila čitatelje med mladino.

Glede sedeža prihodnje konference je sklenjeno, da se bo vršila v Newburgu v slučaju, da se tam med tem ustanovi klub JSZ., če pa ne, bo prihodnje zborovanje v Clevelandu.

Zborovalcem je pojasnjeno, da je klub v West Parku začasno prestal deloma vsled brezposelnosti, ki mu je odvzela nekaj članov, deloma vsled drugih ovir; je pa upanje, da bo klub v doglednem času zopet obnovljen. K temu je bilo predlagano, da naj bi članstvo klubov št. 27 in 49 storilo kar je v njegovi moči, da se organizira klube v vseh večjih naselbinah clevelandskega okrožja. Trinastic izjavi, da je za posel organizatorja na razpolago; pripravljen je obdržati shod ali predavanje kjerkoli bi se za to pojavilo potrebno zanimanje.

Sprejet je predlog, da se da odboru Konference polno moč delati za organiziranje novih klubov. — Franceskin poroča, da je bila želja A. Gardna to zborovanje toliko odgoditi, da bi se ga lahko udeležili tudi oni, ki so bili na konvenciji SNPJ., ali ker dvorana ni bila pozneje za ugoden čas na razpolago, se je ostalo pri prvotnem sklepu.

Lokarjev predlog, da se Ivanu Moleku v imenu konference čestita na izvolitvi glavnega urednika Prosvete, sprejet.

Za tajnika Konference je ponovno izvoljen Joseph Franceskin, za organizatorja pa Karl Trinastic. — Zborovanje zaključeno ob 12:30 popoldne.

Louis Zorko, predsednik; **Jos. Franceskin,** tajnik; **Karl Trinastic,** zapisnikar.

Novo vodstvo unij v Rusiji

Namesto Tomskija, ki je predsedoval od postanka sovjetske Rusije vseruski zvezi strokovnih unij, so bili v novo vodstvo izvoljeni Dogadov, Akulov Svernik, Weinberg in Evrenjev. Vodstvo ene osebe je s tem odpravljeno. Vsesovjetska zveza delavski unij ima 53 nacionalnih organizacij z enajst milijoni članov.

ROYAL BAKERY
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA
ANTON F. ŽAGAR
lastnik.
1724 S. Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.
Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarne.

"NEW LEADER"
angleški socialistični tednik
Izhaja v New Yorku. Naročnina $2 na leto, $1 na pol leta. Najboljše urejevan angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi Naročnino zanj sprejema "Proletarec"

MARTIN BARETINCIC
POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102-R 2.

Dr. John J. Zavertnik
ZDRAVNIK IN KIRURG
Urad, 3724 West 26th St.
Stan 2225 S. Ridgeway Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213.
Uraduje od 2. do 4. pop., in 6. do 8. zvečer izvzemši srede in nedelje.

Dr. Andrew Furlan
SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK
3341 W. 26th St., Chicago, Ill.
Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA"
List stane za celo leto $5.00, pol leta pa $2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. LAWNDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

FRANK MIVŠEK
Coal, Coke and Wood.—Gravel
WAUKEGAN, ILL. Phone 2726

"The MILWAUKEE LEADER"
Največji Ameriški socialistični dnevnik.
Naročnina. $6.00 za celo leto, $3.00 za pol leta in $1.50 za tri mesece.
Naslov: 535 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Potrežba točna.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340
EDINA SLOVENSKA-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC
Izbera svežih cvetlic za plese, svatbe, pogrebe, itd.
Zastop. za Whiting, Ind. in okolico: S. Grabovac in Jereck,
401—131st Street
Tel. Whiting 323-R.

Ako hočete biti
DOBRO ZNANI
morate biti
ČEDNO OBLEČENI
in da ste čedno oblečeni, morate nositi
OBLEKO NAREJENO PO MERI
iz čistega volnenega blaga
Cena samo $25.00
John Mocnik
6517 St. Clair Ave.
CLEVELAND, OHIO
Tel.: Rand. 3131.

DR. OTIS M. WALTER
ZRAVNIK IN KIRURG
4002 W. 26th St.,
Uradne ure v uradu:
Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.
TEL.: LAWNALE 4872.
V FRANCES WILLARD BOLNIŠNICI
od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrtkih in sobotah.

VICTOR NAVINSHEK
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Trgovina raznih društvenih potrebčin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.
Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerikanskih, po zelo zmernih cenah.
V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih inštrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od $30 do [illegible] samo in slovenskih ter hrvatskih rekordov.
Moje geslo je:
Zmerne cene in točna postrežba
Pišite po moj veliki cenik.
Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

POŠLJITE DENAR POTOM BRZOJAVA!
MILLARD STATE BANK
3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.
pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnihstroškov za brzojav, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštnem uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka.
Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist Poslužite se ga, in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v stari kraj.
Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštnih cen bodisi katerekoli druge banke.
Za pošiljanje večjih vsot, vprašajte za naše posebne cene.
URADNE URE:
V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zju[illegible] do 3. popoldne.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto 3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00 — Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906

Editor .... Frank Zaitz
Business Manager........ Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year 3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00—Foreign Countries, One Year $3.50; Six Months $2.00.

Address:
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Rezultat dolgoletnega dela

Delavska stranka v Angliji ni prekonočni pojav. Postala je to kar je v teku dolgih let neumornega dela. Njene težkoče niso bile nič manjše kakor v drugih industrijalnih deželah. Njeni agitatorji so imeli enake sovražnike kakor drugod. Kdor domneva, da je bilo v Angliji laglje zgraditi močno delavsko stranko kakor v tej deželi, je v zmoti. Res je, da so okolščine v marsičem v Angliji drugačne od tukajšnjih, toda bistvo je enako: Kot tukaj, imajo tudi tam delavce, ki producirajo, in kapitalizem, ki jih izkorišča.

V Angliji so strokovne unije aktivne v delavski stranki. Delavska unija v Angliji je na strani delavstva ne samo v stavki — v vsaki stavki, nego tudi v politiki. V Zedinjenih državah so unije večinoma "nestrankarske", politično "nepristranske", kar v praksi pomeni, da igrajo v roke politiki kapitalističnih strank. Delavstvo v Zedinjenih državah lahko prevara kak Smith ali Hoover z nekaj milijoni dolarjev agitacijskega fonda, da dereje za enim ali drugim, v Angliji pa ne izdajo niti milijonski volilni fondi, kajti delavec se zaveda, da je delavska stranka njegova in glasuje zanjo. Delavstvo v Zedinjenih državah je lanskega novembra oddalo milijone svojih glasov kapitalističnim politikom. Delavstvo v Angliji jih je oddalo dne 30. maja t. l. SEBI, to je SVOJI stranki za SVOJ program. V Zedinjenih državah hočejo delavci zmagati takoj, in da zmagajo—glasujejo za republikance in demokrate. V Angliji je delavstvo gradilo svojo stranko skozi desetletja v veri, da enkrat GOTOVO zmaga. Tej zmagi se bolj in bolj približuje.

Dasi delavska stranka ni še dobila večine nad vsemi drugimi strankami, je v prošli volilni bitki prišla toliko ojačana, da je že prav blizu večine. Dobila je največje število poslancev in je sedaj največja in najjačja stranka v Veliki Britaniji. V svojih vrstah ima ljudi, ki so sposobni za najvažnejša mesta v državi. Ima organizacijo, na katero se njeni poslanci v boju proti torijem, imperializmu in militarizmu v vsakem slučaju lahko zanesljivo opirajo. Ima program, kakršnega potrebuje ne le Anglija, ampak ves svet. Zmaga delavstva v Angliji je zmaga, ki bo ugodno vplivala tudi na delavsko gibanje v Zedinjenih državah. Argumenti delavskih voditeljev okrog A. F. of L., ki nasprotujejo zgraditvi delavske stranke, se razblinjajo. Tok časa jim izpodkopava tla. Delavstvo v Angliji dokazuje s svojimi zmagami ameriškemu delavstvu, kaj lahko doseže, če hoče nastopati kot delavski razred. V novi angleški zbornici pripada skoro polovico poslancev delavski stranki. V ameriškem kongresu nima delavsko ljudstvo nikogar, ki bi mu ne vezala rok ta ali ona kapitalistična stranka. To se mora spremeniti.

Problemi novega glavnega odbora S. N. P. J.

Glavni odbor, ki je bil izvoljen na deveti redni konvenciji SNPJ., je od sedanjega precej spremenjen. Samo dvanajst sedanjih članov je bilo ponovno izvoljenih v iste urade; dvanajst je novih, eden pa je premenil urad.

Naloge novega glavnega odbora so velike. Predvsem—ohranitev organizacije na poti napredovanja. Iskati je treba nov dotok članov — in ta je sedaj pretežno le v ameriško-slovenski mladini. Konvencija je ta problem razumela in je izvolila v glavni odbor štiri reprezentante naše ameriško-slovenske mladine. Drug važen problem je, kako našemu ljudstvu čimbolj koristiti z imovino jednote, ne da bi pri tem kaj trpela na varnosti in obrestih. Ta naloga je v smislu na konvenciji sprejete resolucije dana v prvi vrsti gospodarskemu odseku. Volja konvencije je, da SNPJ. ostane zvesta svoji načelni izjavi in svoji taktiki z ozirom na socialne probleme, ki se ne tičejo le njenega članstva, nego delavstva vobče.

V glavnem odboru niso zastopane stranke in bloki, **pač pa članstvo jednote.** Jednota pa je to kar je bila v preteklosti,—**svobodomiselna, delavsko čuteča organizacija.** Novi glavni odbor ima mandat, da jo vodi naprej v tem pravcu.

Odgovornost, ki so jo odborniki prevzeli, je velika. Konvencija jim je dala priložnost delati složno. Izvolila je odbornike, ki imajo več ali manj enake misli in nazore, zato jim ne bo treba tratiti časa v malenkostnih prepirih. Svoje energije, vse svoje delo bodo lahko upotrebili jednoti v korist. Predvsem mora biti njihova pažnja, da ohranijo harmonijo, da sklepajo sporazumno, in da svoje zaključke izvajajo s čimboljšimi rezultati. Če se bodo ravnali po tem pravilu, bodo čez štiri leta prišli pred delegacijo z zavestjo, da so znali pravilno pojmovati menjajoče se razmere ter jednoto srečno privedli mimo pečin v varnejše toke.

Spoznanje in zmote

Primitivni ljudje, ki ne poznajo ovinkov življenja in raznih pripomočkov, s katerimi se ti ovinki krajšajo, odvajajo težkoče in zmanjšujejo zla, ki obdajajo človeka na vseh koncih in krajih, trpe največ mizerije ne da bi se tega zavedali.

Spoznavanje teh pripomočkov, s katerimi obidemo težave in ovire so največja umetnost, ki jih je odkril človekov ženij in ji pravimo taktika.

Nekoč je zašel nek bel človek na svojem potovanju po severu med necivilizirane ljudi in se je bil proti večeru izgubil. S pomočjo nekaj besed, ki jih je znal, je razodel svoj položaj nekemu domorodcu in ga naprosil, naj mu da prenočišče. Domorodec se je njegovi prošnji odzval in ga je povabil v svojo kočo. Na potu do koče pa je naš belokožec včasih pihal v svoje ozebljene prste, da jih je ogrel. Ko je domorodec to zapazil, ga je vprašal, kaj da dela. Grejem si prezebljene prste, je odgovoril naš znanec. In tako sta šla naprej, dokler nista dospela do domorodčeve koče. V koči je napravil domorodec ogenj, pristavil neko jed, in ko je bila kuhana, je povabil tujca naj prisede. Tujec prisede in začne jesti. Toda jed je bila vroča, pa je začel pihati v žlico. Kaj delaš sedaj, ga je vprašal domorodec? Jed je prevroča, pa jo hladim. Kako to, pravi domorodec, ti pihaš vroče, da postane mrzlo, in pihaš mrzlo, da postane vroče. Marš izpod mojega krova!

Očividno je, da je smatral severni domorodec dejanje belega gosta za sleparijo, ki ga je tako razkačila, da ga je izgnal iz koče. In vendar ni bilo v pihanju vročega, da postane hladno, in v pihanju hladnega, da postane gorko, nobene sleparije. Ali razumevanje za severnega domorodca je bilo preteško, in ni mogel zapopasti taktike, ki se je je poslužil v dveh različnih pozicijah beli tujec z dvema različnima a vendar iz enega vira prihajajočima taktikama. Toda ne samo med primitivnimi ljudmi, vsepovsod dobite ljudi, ki ne poznajo taktike; prav mnogo takih, ki ne poznajo taktike, obsojajo druge, ki jo poznajo in se je poslužujejo na različne načine z različnimi sredstvi, da se doseżejo uspehi.

Take ljudi ima vsaka stranka in vsaka stroka.

Kdo in kaj so progresivci

Če hočemo na gornje vprašanje pravilen odgovor, bi rekli, da so progresivci vsi tisti, ki streme izboljšati sebe in družbo, vsi tisti, ki se bore proti mračnjaštvu, ki gladijo znanosti pot med ljudstvo, ki se bojujejo za resnico in **pravico.**

Kar tukaj želimo, je odgovor na vprašanje, koga se smatra za progresivce recimo v S. N. P. J. Že na njeni drugi konvenciji smo videli progresivni karneval in nekateri so hiteli zatrjevati, da so to res resnični progresivci. V čem? Ali so aktivni v kulturnih organizacijah? Ali delujejo v naših naselbinah v smislu, da koristijo napredku? Kje pravzaprav so aktivni? Kakšna so njihova dela v prošlosti in kje so najbolj pokazali svojo naprednost? Kdor more uganko teh progresivcev razvozljati, dobi v nagrado bušelj lanskega krompirja.

"Proletarec" na konvenciji S. N. P. J.

Na prošli konvenciji je bil "Proletarec" večkrat omenjan—skoro v vsakem slučaju neprijazno. Pojavil se je tudi "podzemski" letak, v katerem anonimni pisci zatrjujejo, da nima niti 500 plačanih naročnikov. Iz takih obupnih vzklikov bi človek sklepal, da jim je hudo, ker jih ima samo 500, v resnici pa bi se veselili, če jih ne bi imel niti pet. Dasi jim privoščimo na svetu mnogo veselja, naša blagohotnost vendar ne gre tako daleč, da bi njim na ljubo znižali število naročnikov Proletarca na pet. Naš cilj namreč je najmanj pet tisoč plačanih naročnikov, in ko ga dosežemo, bomo ta cilj za par tisoč naročnikov povečali.

AFORIZEM.

Kjerkoli se človek bori za pravico, resnico in svobodo, je naš sobojevnik. Če je poražen, smo mi poraženi. Če zmaga, je to tudi naša zmaga. Vsi borci za pravičnejši družabni red vseh dežel smo bratje z enim ciljem.

BREZPOSELNOST NAJVEČJI SOCIALNI PROBLEM

(Gar ... ov Lsarez)

Iz statistik o zaposljenosti v industriji: "Kjer so delali preje trije, delata sedaj dva. Na telegrafskih postajah opravi sedaj par ljudi toliko dela kako preje pet. Na železnicah ene same družbe je zaposljenih 80,000 manj ljudi kakor pred leti, dasi ima sedaj večji promet. Stroj prihaja na delavčevo mesto. Ni več dela za vse. Bega od pisarne do pisarne, a povsod je enak odgovor: Sedaj ne potrebujemo nikogar, vse je napolnjeno. Zatočišča brezposelnih imajo več in več obiskovalcev. Beda raste. V parkih posedajo in po ulicah se premikajo, kakor sence. Delovno moč imajo, a ni kupca, ki bi jo rabil. Kdo bo rešil ta problem? Ste že kedaj resno premišljevali?

Pokonvenčni drobci

Dvorana SNPJ. v Chicagu, v kateri se je vršila deveta redna konvencija SNPJ., je bila zelo okinčana, a zdelo se je, da ni nihče polagal kake važnosti na okraske. Konvencija je bila uprta vase, ne v rože pod stropom, na odru in po stenah.

•

Zunanji delegatje, ako niso prišli v Chicago dobro orientirani, so postali predmet besednega bombardiranja ko hitro so dospeli "na Lawndale". Prav je pisal Proletarec, ko je dejal, da bo na tej konvenciji lobbyistov kot še na nobeni. Dominirali so oni z MJT bloka, ki so imeli pri rokah njegovo pisarno in pa hotelski lokal. Dobro so bili zastopani posebno prva dva dni pred konvencijo tudi v spodnjih prostorih dvorane SNPJ.

•

"Turk mora postati zopet glavni tajnik," je bil klic pisemske in ustmene agitacije mnogo tednov pred konvencijo. Turk je bil prepričan, da ima mandat že v žepu, in s tega vidika je sestavil "provizorična" pravila. Tudi par drugih upravnih odbornikov je z gotovostjo računalo na tak izid. Ko se je M. J. Turk po štetju glasov odpomogel, kar je vzelo blizu dva dni, je dejal, da je bila konvencija velik špas in da je kandidiral za špas. Prav je, da se človek tolaži, kajti življenje nudi polno neprilik, pa ni prijetno, da bi vse sprejemal z okusom grenkosti. Toda ako bi res vzel vse skupaj za špas, je to drag špas, kajti SNPJ. ne bi smela nikomur biti "špas", najmanj pa tistim, ki se ji ponujajo za vodnike in upravitelje njene imovine.

•

Nemalokrat pred konvencijo smo od MJT lobbyistov čuli, da bo treba na Zavertnikovo mesto nepristranskega urednika. Molek je sicer dober, toda je "strankar". S takimi argumenti so končno vselej izluščili Kobala—češ, da je nepristranski.

•

Richard J. Zavertnik ga na konvenciji ni "lomil", kakor so mnogi pričakovali. Bil je stvaren v svojih izvajanjih. Ni govoril pogostoma, niti ne na dolgo in široko. Odbor za pregled dela glavnih odbornikov je vseeno dobil priliko, da ga je grajal vsled njegovih prejšnjih sporov z večino upravnega odseka. Richard je pozneje to grajo spretno odmetaval na druge, ki so jo enako ali pa še bolj zaslužili. Vseeno, na konvenciji v Chicagu je bil drugačen Richard kot pa v Waukeganu. Vsi se učimo.

•

Težko vlogo na konvenciji je imel Anton Družina. Poslalo ga je za delegata eno angleško poslujoče društvo v Collinwoodu, toda v "angleškem bloku" se Družina ni počutil doma. Njegove težnje so se spajale s težnjami "progresivcev", a menda se mu je navsezadnje zazdelo, da tudi med njimi ne bo našel pokoja svoji zbegani duši. S konvencije je šel najbrž zelo razočaran, kajti večino svojih govorov, ki si jih je bil zamislil, ni govoril in čakajo ugodnejše prilike, katere pa skoro gotovo ne bo, kajti tudi Družina ne pride na prihodnjo konvencijo več tisti kot je bil na čikaški. Človek ima oči, da gleda, ušesa, da posluša, in razum, da misli.

•

Delegatica Sofija Vučelić iz vzhodnega Ohija, navdušena komunistka, se je v enem nagovoru konvenciji pritoževala, da slovenski delegatje mrze svoje hrvatske brate. To je baje razvidno v vsaki razpravi, v kateri sodelujejo Hrvatje. Odgovarjal ji je Podboj, ki je dejal, da je razlika v tem, da so Hrvatje na tej konvenciji skoro vsi komunisti, ki govore komunistične govore in uganjajo svojo taktiko, večina pa jim jo ne odobrava. Za nesoglasja med enimi in drugimi ni vzrok narodnost. Govoril je resnico. Nihče ni toliko agitiral proti Hrvatu Plešetu, kakor Hrvatje Šepić, Kučinić, Rimać, Vučelić in več drugih—agitirali pa so proti njemu zato, ker ni—komunist!

•

Mnogi so se čudili, kako je Cainkar prišel v "progresivni" blok. Saj so ga komunisti vendar zmerjali v svojih listih na vse pretege in v marsikakšni važni zadevi je bil na strani razuma in proti intrigantom. Napaka s Cainkarjem je, da je preveč pod Turkovim vplivom. Že pred waukegansko konvencijo ga je Turk svaril, da "glihajo socialisti za njegovo službo". Svetoval mu je, da naj bo na konvenciji v Waukeganu kolikor mogoče nevtralen, pa mu komunisti ne bodo stregli po mandatu predsednika. Ali prav zelo nevtralen le ni mogel biti, in tako se je pojavil proti njemu progresivni kandidat Jernej Hafner. Pred to konvencijo je Cainkar šel še globlje pod Turkov vpliv—prepričan, da je to zanj najboljše. Ta vpliv je mnogo zakrivil, da v uradu ni bilo potrebne harmonije in discipline. Te vrste neodločnost vpliva uničevalno. Taktika "vrtanja od znotraj" demoralizira. Ljudje so lahko dobri, z vsakim prijazni, lahko delajo usluge vsekrižem, toda vzlic temu je možno, da počno nekaj, kar je škodljivo njim in organizaciji, katero zastopajo. Vpliva onih, katerim je vse samo "špas"—igra—komedija—se je treba varovati.—**K. T.**

Mile Klopčič:

Kitajske pesmi

Vojaška.

Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar si brez orožja.
Svoj ščit predam ti za napad,
in sem ti kakor bratu brat.
Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar si brez orožja.

Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar marširaš z mano.
Car nama poveljuje,
žene so nama tuje.
Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar marširaš z mano.

Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar čohniva mrtva.
Raz bambus opica kriči
in solnce nama žre kosti.
Vojak, ti si moj dobri brat,
kedar čohniva mrtva.

ZMAGOVALEC.

Sovrag pobit! Zmago lahko razglasim.
A v mojih prsih zeva rana. Žge. Drhtim.
In vendar—v desno črni prapor zavihtim
in prek večernega bojišča s svojim psom hitim.
Če pes sovražnika zagleda, zarenči.
Pokažem plen, ki pred menoj trohni:
Žri njih trupla, če te glad davi!
Napij se njih krvi . . . .
Pes skoči vame in njegov pogled mi govori:
TI!
In liže . . . in sesa iz moje zevajoče rane.
Zdaj s črnim praporom in psom grem čez poljane
v nove dni.

Senzacionalni proces v Nemčiji.

Umor Karla Liebknechta in Roze Luksemburgove pojasnjen.

Pod gornjim naslovom s podpisom "Talpa" piše mariborska "Delavska politika" z dne 4. maja sledeče:

"V zadnjem času posvečajo vsi nemški in tudi drugi listi dolge kolone senzacionalnemu procesu, ki se je vršil pred kratkim v Berlinu. Državni pravdnik in eden najvišjih funkcijonarjev-juristov v Nemčiji **Jorns** je tožil časnikarja Bornsteina radi razžaljenja časti, ker je slednji obdolžil Jornsa, da je zatušal afero umora Liebknechta in Luksenburgove. Pri razpravi se je Bornsteinu posrečil dokaz resnice in iz tožitelja Jornsa je postal — obtoženec.

Proces je z žarko lučjo obsvetil dogodke, ki so se izvršili pred 10 leti. Sredi februarja 1919. so pripeljali aretiranega Liebknechta in Luksenburgovo v hotel "Eden", ki je bil sedež zveze najreakcijonarnejših nemških častnikov, še povsem ujetih v wilhelmsko miselnost. V noči med 15. in 16. februarjem so naložili oba na auto, odpeljali izven mesta, ju ustrelili, njuni trupli pa vrgli v kanal. Umor je organiziral častnik **Pabst, ki je danes voditelj avstrijskega Heimwehra,** njegov pomagač pa je bil **Pflug-Hartung,** ki je že mrtev; morilec je bil častnik **Vogel,** ki živi danes v polni svobodi na Nizozemskem. Takoj po umoru je prevzel vodstvo preiskave Jorns ter jo je ne samo zatušal, temveč je tudi omogočil glavnim krivcem pobeg.

Obenem pa je glavni štab iz hotela "Eden" lansiral v časopise vesti, da so Liebknechta ubili vojaki, ko je hotel pobegniti, Luksenburgovo pa da je razjarjeno, rodoljubno berlinsko občinstvo linčalo.

Jorns se danes izgovarja z jalovim izgovorom, da mu je to dejanje narekovala ljubezen do domovine; vsi napredni Nemci in tudi sodišče pa se je postavilo na stališče, da taki izgovori prav nič ne drže.

Ta proces je treba uvrstiti v verigo tistih procesov, ki so pokazali, kako krivična in kako izrazito razredna je bila nemška justica v prvih povojnih letih. (N. pr.: Feme-procesi.)"

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

NAGAJIVA "RIBA"

Stari Silas (govori sam s seboj): O, le počakaj, ne boš se izmuznila, pa če še tako vlečeš!—Nak, ne boš zlomila palice, ne! Ribica, ribica, ti velika ribica, te že vidim, kako se mi cvreš in pečeš v ponvi. Mmmm, to bo večerja!

WILHELM HASENCLEVER:

Zakoni se bodo sklepali v nebesih

(Začetek I. dej).

V Nemčiji je izšla pod zgornjim naslovom komedija, katere vprizoritev pa so zabranili. Prav tako je radi nje nastal velik kulturni boj, ko so služabniki božji pod vodstvom Camilla Castiglionija zmagali nad Hasencleverjem in ko se je njegova veseloigra tudi v Avstriji prepovedala uprizoriti. F. A.

(V salonu elegantne dame. V dekoracijah so umetniško prepletena nebesna znamenja. Stropna razsvetljava obstoji iz zvezd-lučic; veliko ogledalo predstavlja solnce, svetilnik ima postavo meseca. Gobelini in stenske slike kažejo stvarjenje sveta. Telefon na mizi ima obliko kače, radiozvočnik pa obliko peklenskega brezdna. Sveta Magdalena v modernem oblačilu in pozi, stoji pred ogledalom in si pomerja obleko. Služabnica s krili na hrbtu ji pomaga pri tem. Po sobi so razmetane škatlje, v kateri je bila prinešena obleka in klobuki.)

Magdalena: Moja postava je še vedno lepa. Morem se pokazati ljudem. Recite krojačici, da pridem jutri k pomerjavi. Je drugače kaj prišlo?

Služabnica: Juvelir je oddal tole šatuljo.

Magdalena (jo odpre in vzame iz nje umetniško izdelan svetniški ven c v obliki glavnika. Postavi si ga na glavo in čita ceno): Zelo lep, toda mnogo predrag.

Služabnica: Glavnik pristoja milostivi gospe izvrstno.

Magdalena: Res?

Služabnica: Milostiva, morete se pogajati radi cene.

Magdalena: Bom poklicala. Pospravite stvari skupaj. (Vzame slušalo. — Služabnica odnaša medtem škatlje in kartone.) Centrum 72.100. Gospodična, zahtevala sem centrum! Je tam Mayer in Wachsmuth? Gospod Mayer osebno? . . . Tu sveta Magdalena. — Poslušajte gospod Mayer, svetniški venec mi zelo ugaja. Bila je to originalna zamisel. Toda cena! Nemogoče. Odkod naj vzamem denar? Vi pozabljate, da sem jaz dostojna dama. Da, to je bilo preje. Dostojna dama nima nikdar kredita. Kaj pravite? Mislite: torej? Vi se motite. Jaz vem za odgovor. Stavim Vam predlog. Vi veste, da vodim veliko gospodinjstvo. Navzoča sem pri vseh sprejemih v nebesih. Imam literaren salon. Najslavnejši politiki se kretajo pri meni. Hočem Vam nekaj reči, toda ne govorite o tem. Danes pride k meni ljubi Bog na čaj. Da s svetim Petrom. Pričakujem gospoda vsak trenotek. Veste, sem dobra reklama za Vas, Torej mislite, da se bomo zedinili? Dobro. Obdržala ga bom začasno. (Obesi slušalo). Sveta Ivana se bo jezila, če ga bom pri prihodnjih sprejemnih ceremonijah nosila.

Služabnica (javljajoč): Njegova ekselenca, sveti Peter.

Magdalena: Prosim. (Služabnica pusti sv. Petra vstopiti. Je prijeten starejši gospod v črnem suknjiču, z belo brado in zlatimi očali ter z veliko aktovko, katero položi predse na mizo).

Sv. Peter: Dober dan, punčka moja. Si dobre volje?

Magdalena: Peterček, jaz sem nesrečna.

Sv. Peter: Kaj je vendar?

Magdalena Denarja nimam.

Sv. Peter: Posli gredo slabo. Ljudje ne plačujejo cerkvenih davkov. In če jih sploh plačujejo, tedaj odtrgajo polovico. Naša država je omejena.

Magdalena: Pri zadnjem večjem dogovoru mi je bilo obljubljenih 20%.

Sv. Peter: To si že dobila.

Magdalena: Toda ne zaležejo.

Sv. Peter (v dvomu): Kje naj vzamem denar? Sveti Frančišek hoče tudi živeti. Angelji me stanejo celo premoženje. Naša popravila gredo v milijone.

Magdalena: Poglej Peterček, jaz moram imeti videz dostojne dame. Pri nas mora biti vse popolno. Eno obleko ne morem nositi dve leti. Kaj veš Ti, koliko stanejo klobuki? Vprašaj enkrat sveto Terezo. Jaz moram nastopiti tako, kakor se spodobi.

Sv. Peter (odpre svojo aktovko): Poravnali smo za Te nanovo dvoje računov od krojača. Tvoja poraba parfuma je ogromna. Vsak mesec porabiš novo garnituro spodnjega perila. Ti nas uničuješ.

Magdalena: Potem ne smete napravljati žensk za svetnice.

Sv. Peter: Tvoj slučaj je bil prav tako nenavaden.

Magdalena: Toda je napisano: "Njej je veliko grehov odpuščenih, kajti mnogo je ljubila."

Sv. Peter: Mi odpuščamo Tvoje grehe, toda ne Tvojih dolgov.

Magdalena (se vsede razposajemo v njegovo naročje): Peter, jaz Ti moram dati poljub.

Peter (prestrašen): Ali čuj! Ljubi Bog more priti vsak trenotek.

Magdalena: Kje je vendar?

Peter: Preje mora končati svojo partijo golfa.

Magdalena: Ne bom šla prej proč, dokler mi ne poplačaš mojih dolgov.

Sv. Peter: To je zadnjikrat!

Magdalena (ga poljubi): Hvala Peterček! Hočeš pelinkovca?

Sv. Peter: Daj mi raje wiskija.

Magdalena (mu nalije): Kaj je novega v nebesih?

Sv. Peter: Mnogo jeze, pravd, spomenic in prošenj. Delamo noč in dan. Ljudje ne vedo, kako se imajo dobro.

Magdalena: Kaj praviš k temu?

Sv. Peter. Naprosil me je, da pridem sem. Javiti mi hoče važno sporočilo. Mislim, da nekaj ni v redu. (Za pozoriščem zadone fanfare. Zvezde na stropu se razsvetle, prav tako ogledalo in senčnik, ki predstavljata solnce in mesec. Naenkrat postane čisto svetlo.)

Služabnica (javlja): Njegovo Veličanstvo!

(Ljubi Bog vstopi. Oblečen je kot starejši angleški lord: športna obleka, kratke hlače, pipa v ustih. Brade nima poraščene, na glavi ima lično čepico, a na svileni vrvici ima monokel. Sledi mu mali boy s perutnicami na hrbtu; v rokah ima palice za igranje golfa.

Ljubi Bog (k boyu): Postavi te reči tja v kot. Tako da, sedaj lahko greš! (Boy odide).

Magdalena: (z globokim poklonom) Mojster!

Ljubi Bog: Pusti, pusti Lenica. Sedaj smo sami. (Se vsede). Fletkano si napravljena. Zelo okusno.

Magdalena: Hočeš poslušati godbo?

Ljubi Bog: Kaj je na programu?

Magdalena (čita): Ob 16:30 korali.

Ljubi Bog: Izključeno.

Magdalena: Ob 17. uri. Igrokaz: Prehod Judov skozi Rdeče morje.

Ljubi Bog: Traja predolgo. (K sv. Petru). Je prišlo kaj pošte?

Sv. Peter (odpre aktovko): Dizertacija nekega studenta teologije iz Heidelberga.

Ljubi Bog: Tema?

Sv. Peter: "More ljubi Bog dopustiti v svoji vsevednosti, vsedobroti in vsepravičnosti hudobijo?"

Ljubi Bog: Ljudje imajo skrbi!

Sv. Peter: Dizertacija se konča zelo zanimivo.

Ljubi Bog: Kako neki?

Sv. Peter: Bog ne more dopustiti hudobije. — Torej ne obstoja.

Ljubi Bog: Strela—Kaj še?

Sv. Peter: Generalna direkcija Marsovih kanalov prosi za podaljšanje koncesije.

Ljubi Bog (podpiše): Sprejemam.

Sv. Peter: Nebeški vojni kori se nahajajo v gibanju. Angeli zahtevajo osemurnik. Nočejo imeti prav nič slabše od ljudi. Sveti Avguštin se pritožuje, ker se daje svetemu Antonu prednost. Pri zadnjem sprejemanju ni imel dobrega mesta.

Ljubi Bog: Sveti Avguštin naj bo le tiho. Če se tako živi kot on, se ni pritoževati.

Sv. Peter: Mojster, ampak sveti Avguštin ima zveze z časopisi. Biti moramo previdni.

Ljubi Bog: Sit sem tega. Že mnogo tisoč let sedim tu na tem namišljenem prestolu, na katerega me je postavil splošen človeški plebiscit. Name se zvrača krivdo, da sem ustvaril dolino sveta in se me dela odgovornega za njene slabosti in nepopolnosti. V istini pa je čisto nasprotno. Ljudje so me ustvarili. Nesposobni za to, da bi sami sebe vladali in nezmožni živeti brez iluzij, so v meni utelešili višje bitje, ki naj ustreza njihovim potrebam. Tolikokrat se je že dokazala potrebnost mojega obstoja, da sem skoraj sam pričel verovati da sem potreben. Delam lep in dober obraz k slabi igri. Jaz vladam. Sedim tu zgoraj, sprejemam, podpisujem akte, pustim se interviuvati in slikati. Moja oseba služi kot pretveza za najneumnejše pravice človeštva. Vojne se pričenjajo v mojem in z mojim imenom. Revolucije se vodijo proti meni. Iz mene delajo, kar sami hočejo. (K Magdaleni:) Ozračje ima ušesa. Lenica, poglej, če kdo prisluškuje.

Magdalena (gre k vratom in pogleda skozi): Sveta Cecilija je odšla.

Ljubi Bog: Vi mi stojite bližje, zato sem prišel sem. Z Vami morem odkrito govoriti. (Si očisti pipo). Prestoli se majejo. Nimam več veselja igrati vlogo, ki je postala že komična. Monarhija je odgospodarila. Moji kolegi na zemlji polnijo svoje kovčke. In ker sem končno zadnji predstavnik ostarale državne oblike, ki se name, kot na najvišjo instanco sklicuje, hočem dati vzgled. Hočem, da se me upokoji.

Sv. Peter: Tvoja država ni od tega sveta, mojster!

Ljubi Bog: Ne varajmo se. Nebesa so politična institucija.

Sv. Peter: Ti imaš dolžnosti. Misli na milijone, ki na Te verujejo.

Ljubi Bog: Do cerkve ne morem imeti obzira. Ljudje bodo tudi brez mene obstojali.

Magdalena: Stari očka! Ta korak moraš resno premotriti. Od česa pa boš živel.

Ljubi Bog: Naredil bom tako, kot moji kolegi. Vrnil se bom v grad; cepil bom drva in gojil vrtnarstvo. Mislite, da imam veselje igrati večno ljubega Boga? Gotovo, predsedujem vsem nadzornim svetom, sem častni doktor sleherne univerze in imam neomejen kredit. Borza se trese, ako jaz govorim. V istini pa vendar nimam nič pravice. Hočem imeti mir. Že samo dejstvo, da se v nebesih telefonira, mi zagrenja paradiž.

Sv. Peter: Posledice bodo strašne. Izbruhnila bo anarhija, ki nima primere.

Ljubi Bog: Dragi moj Petrus, čisto nič se ne bo izpremenilo. Tako, kakor se ni že od začetka sveta. Le poglej enkrat ljudi! Prav isti so, kot so bili v vseh časih. Ničesar niso pozabili in ničesar se niso naučili. Postali niso prav nič boljši in pametnejši. To je skrivnost. Vse drugo je filozofija, literatura in varanje. Trdi se, da imam moč pronikniti v človekovo usodo. Kakšna zmota! Tega nisem storil nikoli. Tega ne bi niti storil, čeprav bi mogel. Usoda je ravnotežje sveta. Vse pride kot mora priti.

Magdalena: Če bi zato vedela, bi si bila danes kupila glavnik.

Sv. Peter: Gospod in mojster! Ali moreš poseči v lastno usodo, ako oddaš gospodstvo?

Ljubi Bog: Neumrljivi so neispremenljivi. Oni so prekoračili mejo.

Magdalena: Toda, kaj bo z nami, ako nas odsloviš?

Ljubi Bog: Vi greste z menoj. Rabim vas pri igranju bridgeja.

(Konec).

Pojmi o lastnini

(Nadaljevanje).

Profit je kapitalistični način pridobivanja. Priznan in sankcioniran je in časten. Če je to načelo veljavno, je nelogično kaznovati njega izvrševanje. Če je profit, to se pravi dobiček brez lastnega dela, sploh moralen, tedaj je težko razumeti, zakaj naj bi bil moralen v enem slučaju, v drugem pa ne; in po kakšnem načelu naj se določi meja med legalnim in nelegalnim, med pravičnim in nepravičnim profitom? Določba se lahko napravi, toda le svojevoljno, nikakor pa ne drugače. Če je deset odstotkov poštena obrestna mera, zakaj ne enajst? Smisel profitnega sistema je zaslužek brez truda, in povsem logično kolikor mogoče večji zaslužek. Kolikor zna kdo pridobiti, toliko pridobi. To je gospodarski liberalizem, brez katerega izgubi kapitalizem vsak smisel.

Ta sistem pa dobiva zlasti zadnji čas vedno več lukenj, vsaj teoretičnih, zakaj v praksi niso vse odredbe in vsi zakoni zoper profitarstvo tako hudi, kakor so videti na papirju. Akademično pa je načelo privatne kapitalistične lastnine vendar hudo omajano. Tukaj se določajo maksimalne cene, ki jih sme prodajalec zahtevati za blago, tam se predpisuje višina dovoljenega profita, prepoveduje se nabiranje večjih množin tega in onega blaga, skratka, na neki stopnji postaja profit nemoralen. Nekateri zakoni v tem oziru so zelo strogi; ne le da so kazni zelo visoke, ampak tudi njih posledice, izguba državljanskih pravic itd. so enake, kakor pri kaznih zaradi takozvanih prostih zločinov, sramotilne. Jemanje profita se postavlja tukaj v eno vrsto s tatvino in goljufijo.

Daleč bi nas vodilo razmotrivanje o vzrokih takega postopanja. Zadostuje pa, da se res tako postopa in da se očitno mora tako postopati. In to se mora tudi vjemati s pravnim mišljenjem ne le posameznih zakonodajcev, ampak širših krogov, na katere so vse javne uredbe po svojem značaju kapitalistične, mora biti duh večine zakonodajcev kapitalističen, ker bi sicer uvedli splošno drugačne uredbe. Če torej s tem duhom vendar kršijo uredbe, ki se vjemajo z njim, mora biti pravna zavest, ki zahteva take kršitve, tako močna, da bi postalo zakonodajcem lahko nevarno, če je ne bi vpoštevali. To se pravi, da prevladuje v širokih slojih profitu sovražno mišljenje in da se smatra profitarstvo za podobno tatvini in ropu.

Iz tega še ne sledi, da so mase že pripravljene porušiti kapitalistični sistem in odpraviti profit sploh. Množice kriče večinoma le proti "prekomernemu profitu", pa si same niso na jasnem, kaj je to, do kod sega pošten in kje se pričenja nepošten profit. Ali kadar prihaja gibanje proti "profitarstvu" v tir, se mora prej ali slej obrniti zoper profit sploh in zoper sistem, ki je zgrajen na njem.

V mnogih slučajih imajo zakoni proti "ekscesivnim profitom" bolj namen zadržati tako gibanje, kakor res preprečiti oderuštvo. Za nekaj časa se ta namen gotovo lahko doseže. Ljudstvo se je dalo že pogostoma preslepiti. Ali čas mora priti, ko se izkaže neuspešnost takih zakonodajnih ukrepov, in tedaj je neizogibno, da stopi ljudstvo za korak dalje. Hotelo bo to, kar hoče socializem: Odpraviti, kar smatra instinktivno deloma že sedaj in kar bo bolj in bolj zavedno smatralo za poseben način tatvine.

To ni odprava privatne lastnine, ki je ni najti v nobenem socialističnem programu. Socializem ni in ne more biti reakcionaren. Njegovi cilji niso v preteklosti, temveč v bodočnosti. Nazaj pogleda le zaradi tega, ker daje zgodovina nauke za bodočnost. Ti nauki so dragoceni in potrebni.

Družba brez privatne lastnine se imenuje komunistična, in ker prihaja beseda komunizem večkrat v zvezo s socializmom, pomešajo nasprotniki radi vse v enem loncu in napravijo iz socializma in komunizma neužitno godljo.

Komunizem je bil na začetku ljudske zgodovine, ki je takrat, ko se je odigravala, ni zaznamoval noben historičar. Znanstvena raziskavanja pa potrjujejo, da so vsa plemena v dobi divjaštva in deloma tudi v dobi barbarstva živela v komunizmu. Pojm privatne lastnine je bil prvim pradedom enostavno neznan. Osebna last je bila le to, kar je bilo najtesneje spojeno z osebo samo. Še danes obstaja osebna last nekaterih Avstralcev le iz takih predmetov, ki jih nosijo na sebi ali pa vsaj s sabo, iz okraskov v ušesih v nosu in v ustnicah, iz živalske kože, ki nadomešča obleko, iz primitivnega orožja. Pravzaprav sega izraz "last" že skoraj predaleč, zakaj ti predmeti so takorekoč deli osebe; kadar umrje človek, se tudi ne ločijo od njega, ampak se z njim sežgo ali pokopljejo.

Sicer je bila lastnina vseh primitivnih plemen komunistična. Na to se je dobro včasi spomniti, ker postopajo zagovorniki kapitalizma radi tako, kakor da je bila kapitalistična oblika lastnine večna in da je zaradi tega hudodelstvo priporočati ali propagirati kakršno koli izpremembo te oblike.

(Konec prihodnjič).

ODPOTOVALI V STARI KRAJ:

Poslednje tedne so odpotovali v staro domovino sledeči naši ljudje: Tomo Cesar, novinar v Zagreb; Ivan Dovečer v Nedelicu; Alojz Janata s soprogo Marijo v Prago; Ana Kovačik v Stubičke Tolice; John Poupa s soprogo Ano v Prago; August Vitek v Poljano; Jan Ježek v Mihaljevac; Tomo Modrić v Stari Grad; Josip Kastil v Mošance; Vaclav Vožech v Trtić; Rudolf Kestl in Tilija Kestl v Mistko na Morave; Frank Bohač v Temešvar na Rumunjskem; Anton Repka v Komin; Joseph Horak v Bilnico; Josef Janda v Srebrno Goro; Peter Sklenka v Vašćico; Jan Vaculjak v Breznik; Ignac Mendel v Necpal v Prievidzy; Josefina Fridrichhovska v Belušy; Matilda Svetić v Gospić; Anton Polak v Kunovec; Josefina Brezak v Novo Mesto; Nikola Milić v Milić selo in Franjo Krejči v Vrutak.

IZ STARE DOMOVINE SO DOSPELI:

Marija Babinska iz Mali Zdenci; Josefa Vlčkova z deco iz Ivanova Sela; Františka Unterfranc z otrokoma Josipom in Stjepanom iz Hornych Hamru; Marija Mališkova z otrokoma Stepanom in Josipom iz Budimpešte; Emilija Raffayova iz Trenčina; Josipa Gencova iz Koprivnice; Marija Pokorna iz Veliki Zdenci; Ferdinand Vrbata iz Videkića; Franjo Kral iz Veliki Zdenci; Ana Kunić z deco iz Velike Mlake; Gizela Gabrić iz Gornje Bistrice; Ludmila Polaček iz Bjelovara; Josip Štimac iz Mašaluka in Josip Vondra iz Munije pri Ivanovem selu.

Vsi ti potniki so bili dopremljeni odnosno odpremljeni skozi potniški oddelek **Kaspar American State Bank, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.**

ALI VAM PROLETAREC UGAJA.

Če ste dobili to številko na ogled, in vam list ugaja, si ga naročite čimprej, da si zasigurate redno prejemanje.

NEVESTE V JUNIJU

bi morale vedeti, da je dobra gospodinja le ona, ki so ji znani principi dobrega zdravja, diete, čistobe itd.

TRINERJEVO GRENKO VINO

je vedno vaš najboljši prijatelj. Ako ga imate vedno pri roki znači odstranitev slabega apetita, zabasanosti, glavobola, nemirnega spanja in splošne utrujenosti. "Chicago, 22. aprila. Zelo sem zadovolina z uspehi Trinerjevega grenkega vina. Moj mož rabi vašo znamenito toniko in se počuti izvrstno. Mrs. F. White." V vseh lekarnah. Brezplačni vzorec od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC.

Ime .....

Naslov .....

Mesto ..... Država .....

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov JSZ. in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v "PROLETARCU".

Vsakovrstne tiskovine izdeluje

ATLANTIC PRINTING & PUB. CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC

se tiska v naši tiskarni.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbe za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIŽJIH CENAH

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.

(Nadaljevanje).

Morda je hotel zadeti škof dve muhi z enim udarcem. Z župnikom Hercegom bi bil pridobil izvrstnega praktičnega gospodarja, s tem pa bi bil spravil tudi politično povsem nepraktičnega človeka iz dobre župnije, katero bi bil potem lahko izročil kakšnemu v političnih bojih izkušenemu ljubljencu.

Ali čisto brez kazni vendar ni ostal župnik; izgubil je kaplana, ki mu ga je vzel škof. Hercogu je bil kaplan vedno čislan sotrudnik, torej sobrat. Več kakor dvajset let je sam izkušal žalostno kaplansko življenje brez ljubezni; zato je bil sedaj kot župnik kaplanom bolj prijatelj, nego gospodar. V tem je bil pravo nasprotje večine župnikov; kajti navadno je tako: Čim nedostojnejše so ravnali s kaplanom, tem prevzetnejši je bil pozneje kot župnik. In tako se vleče težka veriga hierarhične podrejenosti in predpostavljanja že pri nižjem duhovništvu skozi stoletja ob enoličnih korakih spetih nog, ne da bi izgubila količkaj od svoje teže.

Zato se je čutil srečnega vsak kaplan, ki so ga poslali za pomožnega gospoda v Gospojno. Tudi če je dobil kdo pri izkušnji v semenišču odliko, se je vendar naučil praktičnega dušebrižja najbolje pri župniku Hercogu.

Začnji kaplan, kmečki sin iz Gorske vasi, je bil tudi posebno vnet za življenje na deželi in za poljedelstvo, ter je porabil vsako prosto uro, da se je izobrazil na vzornem gospodarstvu župnikovem za dobrega gospodarja.

To pa je vedel seveda tudi škof; in tako ni dobil kaplan samo vabila, katero je odklonil župnik, temveč odločno zapoved, da naznani zaradi bolehnosti svojo nezmožnost za dušebrižniško delo in da nastopi oskrbniško mesto na škofovi pristavi. Tako je dobil škof oskrbnika, ki ga ni veljal več kakor jedilo, ker je morala država plačati skromno plačo za deficienta, dočim si je župnik tako prihranil vsako plačilo za svojega obskrbnika.

Na ta praktični način se je sploh rado izrabljalo državo, da je dajala potlačeni cerkvi doneske, za katere sicer ni bila odprta državna mošnja.

Sedem duhovnih pisarjev in tajnikov je delalo na škofijskem dvoru, duhovniki so pisali v tiskovni družbi, duhovniki so delovali kot strankini tajniki, duhovniki so upravljali strankino hranilnico, duhovniki so nadzorovali škofovske delavnice, duhovniki so peli v stolni cerkvi; skratka, skoraj dol do hlapca in do čistilca škofovih čevljev so bili sami duhovniki v škofovski službi. In vse je plačevala brezbožna država kot uboge bolne deficiente!

Dežela pa je klicala po duhovnikih. Občine so tarnale pred škofom, da nimajo druge službe božje ob nedeljah, da otroci ne dobivajo pouka, bolniki ne tolažbe; in duhovniški pisarji v konzistoriju morajo pisati zopet v škofovem imenu pisma, da je grozno pomanjkanje duhovnikov samo posledica slabih volitev; ako hoče ljudstvo duhovnikov, naj se pokaže vredno te milosti s klerikalnimi volitvami, s pospeševanjem katoliškega časopisja in pred vsem z obilnejšimi darili. Cele kope takih razvnemajočih pisem je šlo po deželi.

Tudi gospojinska župnija je ostala sedaj brez kaplana. Zaradi duhovniškega pomanjkanja ni mogel poslati škof pri najboljši volji nadomestnika za oskrbnika svoje posesti, dasiravno — kakor je odgovoril na prošnja župnika in občine — je krvavelo njegovo očetovsko srce.

Na plečih gospojinskega župnika je počivalo sedaj dvojno delo. Morda je bila to pravična kazen zato, ker je v svoji trmi odklonil dobrohotno škofovo ponudbo. Morda naj bi bila dobila župnikova priljubljenost v občini s tem prvi sunek. Kdo bi vedel? Izkušeni župnik je pač mislil to. Ali bil je mož, ki bi rajši mrtev obležal na bojišču dolžnosti, nego da bi bil bežal pred sovražnikom.

Seveda bi bil v takih razmerah lahko vesel, da je našel vsaj za dva meseca v duhovnem gospodu uredniku, mudečem se na počitnicah, začasno dušebrižniško pomoč. Ali rajši bi se bil zahvalil za to. Res da je sedel prečastiti gospod urednik rad v izpovednici; ali kmalu je zbral tam okoli sebe zopet znane stare tercijalke. Pridigoval je vsako nedeljo, sejal pa je pri tem plevel političnega sovraštva med župnikovo pšenico miru, in stari ljudje so trdili, da zna mladi duhovnik še krepkeje tolči po prižnici, nego v nekdanjih časih gospod župnik Šuster. Pač pa je veledušno prepustil župniku šolo in dolga pota k bolnikom.

Po politični pridigi si je dovolil župnik omeniti svojemu gostu, da mu ne ugajajo taki govori na prižnici in da bi mu bilo ljubše, ako bi ostal gospod urednik pri evangeliju. Ta pa si je vzel polovico mastne race na krožnik in je debelo pogledal župnika; kako se more predrzniti navadni kmečki fajmošter, da predpisuje kaj njemu, ki je študiral v Rimu in ki izvršuje dušebrižje v mestu, pod škofovimi očmi? Nalil si je še polno kupico župnikovega vina, pa je začel pravcato pridigo o pravih duhovniških dolžnostih in o nalogi, ki jo je dobil od škofa; on ni kaplan, ki bi moral trpeti, da mu župnik predpisuje kaj. On stoji v neposredni službi svete cerkve.

Pri tisti mizi, pri kateri je brala kuharica nekdaj kaplanu Hercogu levite zaradi darilnih novčičev, je moral župnik sedaj mirno prenašati, da ga je ošteval njegov duhovni gost, kajti govoril je v škofovem imenu.

Samo v enem oziru se je prečastni gospod Avguštin izpremenil izza leta dni. Sedaj ni več gledal neprenohoma v nebesa ali pa na zemljo. Prilastil si je že gospodovalni klerikalni pogled, s katerim se prebada nasprotnika, somišljenika pa drži na uzdi. Znal je že tako gledati, kakor gleda kača plašno ptico. S tem pogledom je dosegel ravno toliko, kakor s svojimi ognjenimi govori. Samo trdokožnega župnika niso izpreobrnili ne pogledi ne besede.

Ali mladi duhovnik je zaznamoval v župniji lahko že dosti lepih uspehov svojega kratkotrajnega delovanja in jih je lahko poročal škofu. Očetova srčna želja: ustanovitev katoliško politične čitalnice je pridobivala vedno več tal. Gostilničar je bil naenkrat čisto katoliški, kajti čitalniški shodi so se morali vršiti pri njem in to je bila vselej dobra kupčija. Mlinar je hotel postati načelnik in tako dobiti pristašev, ki bi ga zopet spravili do županstva. Cerkovnik je bil ves navdušen za novi temelj cerkve; rad je prevzel mesto blagajničarja. Celo liberalni kramar je hotel pristopiti novemu društvu, ker bi smel tedaj na dan rašnjega telesa prodajati udom voščene sveče.

Zvečer je sedel župnik vedno sam v jedilnici. Gospod urednik je bil z očetom v gostilni, kjer je pripovedoval kmetom, kako grozno se preganja cerkev, in je razlagal, da je politična čitalnica edina pomoč.

Škof je sicer izdal prepoved, da duhovniki po večerji ne smejo hoditi v gostilno in te prepovedi se je držal duhovni gospod dobesedno tudi ob počitnicah. Večerjal ni z župnikom ob osmih, temveč se mu je moralo dati večerjo ob enajstih, kadar se je vrnil iz gostilne. Zato je morala seveda ostajati dekla, ki je trdo delala ves dan, po tri ure dalje pokonci, da je lahko prečastitemu gospodu odprla vrata ter mu prinesla večerjo. Saj je bila stara Micika poslušna in potrpežljiva.

In danes je obletnica nove maše, dan spomina na tisto lepo slavnost, ki je prinesla pred enim letom mlinarjevemu sinu toliko časti in denarja. Ta dan je hotel obhajati slovesno. V cerkvi je imel slavnostno peto mašo. Župnik je dal zaklati svojemu gostu na čast najmastnejšo raco, zvečer pa se je pri gostilničarju posebno velecerkveno politiziralo, jedlo in pilo. Mlinar je naročil celo kvintal za blagor politične čitalnice. Posli v župnišču pa so imeli danes posebno vroč dan. Pšenica je bila že zrela in bilo jo je treba pospraviti. Letno solnce je žgalo na polju. Gole, rujave roke so pometale snope na vozove, rdečelične dekle so jih naravnale, konji so neprenohoma bili z dolgimi repi po bodečih brencljih in voz za vozom je odpravljal zlati plod v visoki skedenj.

Tudi Anka je bila danes na polju, še preden se je izhladilo ognjišče, ter je pridno pomagala.

Cimbolj žge solnce ob takem dnevu žetve, čim težje je delo, tem veselejši so halpci in dekle; saj je sad njih lastnega truda in njih kruh za celo leto, ki ga spravljajo z zadnjim znojem na varno pred nezanesljivostjo vremena. In po končanem delu se zvečer tako sladko počiva; najprej v pristavski sobi, pri vrču piva, ki ga je Anka na župnikovo povelje že tretjič prinesla polnega. Utrujena telesa prenesejo pošten napitek in tudi Anka je večkrat dobro potegnila.

Potem sledi še boljši počitek, spanje v izbah.

Samo dve še niste smeli spati: Anka, pa stara Micika. Dekla, ki je morala čuti nocoj, ker se je imela mlada montafonska krava prvič oteliti, je prosila Anko, naj ostane nocoj pokonci, da odpre duhovnemu gospodu, kadar se vrne in mu prinese večerjo. Ure so minevale, a ni ga bilo. Anka pa je bila tako trudna, in od piva, ki ga je pila nagloma, tako prevzeta, da je hotela dotlej le malo zadremati, samo malo. Odložila je gornje krilo, obesila ga je blizu postelje na stol, da ga lahko hitro obleče, kadar pride prečastni gospod, pa je napol legla na posteljo.

Gospod pa je izostal danes daljše kakor po navadi. O obletnici svoje nove maše se je pri oltarju nanovo posvetil svoji čisti, sveti nevesti cerkvi, zvečer pa je pridobil za blagor cerkve na pravila nameravane politične čitalnice, ki jih hoče vposlati visokemu namestništvu na potrdilo, zopet sedem podpisov.

V tem je Anka trdno zaspala in ogenj je ugasnil v kuhinji. Toda, ko se je kazalo že sumljivo pomikalo k polnoči, je moral srečni ustanovitelj čitalnice zapustiti ljube somišljenike, da pride še prav k večerji. Kajti po polnoči ne sme užiti ničesar več, da je lahko tešč za sveto mašo prihodnjega dneva. Tudi je bil že pošteno gladen in ni hotel župniku darovati večerje.

Ko je korakal čez ulico proti župnišču je bila ura na stolpu ravno dvanajst.

(Dalje prihodnjič.)

Papagaj pravi

Sem proti blokom v SNPJ. in proti vsaki politiki. Jaz sem na strani progresivnega bloka, ker je dober in pameten blok.

Pismo iz Ljubljane

Policijske prepovedi.—Cenzura v kulturi.—Ljubljanska Univerza se bo imenovala Univerza kralja Aleksandra I.—Pogled na dvorišče jetnišnice.

K.—Ljubljana,
začetkom maja 1929.

Prvi maj je za nami. Kako smo ga praznovali? V znamenju policijskega ukaza, ki se je glasil:

"Z ozirom na to, da so vse politične stranke razpuščene in njihovo delovanje ustavljeno ter da so vse politične manifestacije prepovedane, je tudi vsakršna proslava prvega maja zabranjena.—Posebno se opozarja da se v proslavo prvega maja ne smejo vršiti nikakršni manifestacijski sprevodi, obhodi, zborovanja, zabave in koncerti z govori ali brez govorov.—Istotako je prepovedano razširjanje kakršnihkoli prvomajskih letakov ali posebnih majskih spisov. — Novine smejo pisati za to priliko samo o strokovnih zadevah, nikakor pa ne o političnih vprašanjih n. pr. o RAZORO ŽITVI, DEMOKRACIJI itd.—Zabranjeno je tudi tiskanje listov z rdečimi črkami ali ne rdečem papirju."

Zagrebška policija je izdala še strožja svarila. Pretila je poslužiti se vseh sredstev, da zatre morebitne manifestacije. V znamenju teh prepovedi je potekel prvi maj. In v znamenju rdečih nageljnov. Prepovedana je bila nošnja vsakršnih rdečih znakov. Pa so sodrugi zataknili v gumbnice rdeče nageljne ter hodili po mestu. Te rdeče rože so bile viden simbol, da delavstvo vztraja. In na stolpu cerkve sv. Jožefa v Ljubljani so ljudje v prvomajskem jutru zagledali plapolati—rdečo zastavo. Ponoči so jo bili neznani idividiji zataknili na stolpu. Očetje jezuiti so bili vsekakor začudeni, da vihra z njihove cerkve brezbožna—rdeča zastava.

V delavstvu je kljubovalnost, saj po 40 letih prvomajskih proslav ni mogoče z dekretom izbrisati iz ljudi zavesti solidarnosti in borbe, za katero so se rodili v ta čas. Prvi maj bo kot praznik delavcev živel.

*

In kulturno življenje v Ljubljani? Kulturno življenje pri nas? — Na tem polju vlada predvsem cenzura. V Šoštanju in Velenju so hoteli vprizoriti Cankarjeve "Hlapce" in Cerkvenikovo dramo "Očiščenje". Oblasti so prepovedale oboje. Bržkone po stari formuli, "ker vstvarjajo razpoloženje, da se politične in socialne razmere v državi spremenijo". Cankar je napisal Hlapce, pokazal je kot nihče pred njim, da smo Slovenci hlapci, ki se uklonimo vsakršnemu biču, naj bo tak ali tak, samo da je bič. Nastavimo mu hrbet in pojemo Hosana. In še roko, ki nas tepe, poljubujemo. Cenzura—to je kulturno gibanje pri nas za sedaj.

Mesečna, redna mesečna revija "Svoboda" je izšla za maj v dvojni, obsežni številki. Zaplenili so jo, ker sestavki, pesmi in slike "gredo za tem, da se obstoječi red spremeni i. t. d. . . ."—Sestavki: povesti Gorkega, Petzolda, Nexöja, pa Cerkvenika, Vuka, Čuferja, pesmi Seliškarja, Klopčiča, Culkovskega, razprave Kautskyja, Beera, ki so strogo znanstvene in zgodovinske. In slike —! Glavno je v tej številki zastopan stari francoski slikar, močan v svojih karikaturah, Honore Daumier, o katerem so o priliki letošnje 50-letnice smrti pisali celo slovenski listi —reprodukcije njegovih slik pa se zde policiji in pravdništvu nevarne. Dalje so še s slikami zastopani Käthe Kolitwitz, ki razstavlja pravkar v Pragi z velikim uspehom in ki velja za največjo živečih žena. Mogoče pa je bila nevarna fotografija jeseniških delavcev "Svobodašev", ki so bili zaprti a so jih morali izpustiti ne da bi jih—žal—obsodili. Naj bo kakorkoli, literarno revijo, umetniško opremljeno je oblast zaplenila. Cenzura . . .

Delavski oder v Ljubljani je hotel za 11. maja uprizoriti v narodnem gledališču (operi) socialno dramo največjega nemškega živečega dramatika Ernesta Tollerja "Rušilci strojev" v prevodu Mileta Klopčiča in v režiji Bratka Krefta, ki je lani uspel z uprizoritvijo Golouhove drame "Kriza". Policija je prepovedala tudi to, ker "vsebuje odobravanje umora in ker žali verski in nravni čut". Kadar se uprizarjajo vse drugačne stvari, spolzke in plitke meščanske burke, ni to žalitev verskega in nravnega čuta in se uprizoritev dovoli. Kadar pa bi morala iti preko odra umetnina kakor je Tollerjeva drama, takrat plane rdeči svinčnik in zapiše svoj: Ne dovoljujem.—Mesto rdečih časopisov in praporov—**rdeči** svinčnik.

Spričo vsega tega bo razumljivo, da smo prav z občutkom poslušali "Himno slobodi", ki jo je za konec včerajšnjega svojega koncerta zapel mešani zbor Glasbene matice s spremljanjem velikega orkestra. Skomponiral jo je dalmatinski skladatelj Jakov Gotovac na tekst dela "Dubravka" dalmatinskega klasika Gunulića. V njem opeva dubrovniško svobodo. Ta himna svobodi se glasi:

I liepa, o draga,
o slatka slobodo,
dar u kom sva blaga
viinji nam Bog je dô.
Uzroče istini
od naše sve slave
uresu jedini
od ove Dubrave.
Sva srebra, sva zlata,
svi ljudski životi
ne mogu bit plata
tvoj čistoj lijepoti.
Slobodo, slobodo!

Orkester in mešani zbor Matice sta izvajala to himno svobodi s tako silo in vzmahom, da nas je prešlo vprašanje: Čudno, da niso to prepovedali? Zakaj bilo je, kot bi vstal ves rod ter zapel svobodi. Le jetniki pojo lahko tako po svobodi.

*

Ljubljanska univerza oz. njeno vodstvo je zaprosilo kralja, da bi se ljubljanska univerza smela imenovati Univerza kralja Aleksandra I. Kralj je rektorju dr. Vidmarju v avdijenci to dovolil. Ta prekrstitev se bo izvršila za proslavo 10-letnice obstoja slovenske univerze. Svoj čas so bile univerze zavetje znanosti, dom znanosti in velikih znanstvenikov.

Razne organizacije, občine, udruženja, zveze, trgovske, odvetniške zbornice itd. pošiljajo zdaj zahvalne brzojavke v Beograd.

Ljubljanska mestna občina pa je za 10-letnico univerze dovolila 20,000 dinarjev za nabavo rektorske verižice iz zlata. Stara navada starih univerz je, da posedujejo zlate verižice, ki jo nosi rektor v svečanostnih prilikah. Tako verižico hoče torej mestna občina pokloniti univerzi. Morda si pri tem domišljajo, da bodo s tem dejanjem pripomogli k izpopolnitvi univerze.

Zakon o univerzah pa še vedno ni sprejet in usoda ljubljanske univerze je vedno še tako negotova, kakor je bila vseh teh deset let.

*

Z mojega okna gre pogled na dvorišče ljubljanske jetnišnice. Vsako jutro se sprehajajo jetniki po njem v kolobarju kot bi sedeli na vrtiljaku, ki se počasi vrti. In na njem sede kot po ukazu nečesa neznanega in znanega, glave imajo sklonjene k tlom, in gredo, gredo, venomer, venomer, četrt ure, eno uro . . . In potem gredo v celice. Tam spet hodijo gor in dol. Iz dolgočasja merijo celice, s koraki, potem s stopali svojih čevljev. Petnajst čevljev podolgoma, sedem čevljev počez . . . Zjutraj, opoldan in zvečer in venomer: petnajst podolgoma, sedem počez . . . Brez zmisla . . . brez zmisla . . .

Zadnje dni pa se na sprehodu po dvorišču ozirajo kvišku. Vidim, kako se jim zasveti belina očes ob vsakem pogledu navzgor. Češnja jim raste v dvorišču, zdaj je pomlad in češnja cvete. Vsa bela je krošnja njena. Morda preštevajo cvetne liste češnjevih cvetov. Vsak izmed njih že ve: Pet cvetnih listov ima en cvet. Od daleč so jih prešteli: pet jih je . . . In venomer se ozirajo v češnjo, navzgor. Mimogrede, ko gredo v kolobarju, venomer, kot na vrtiljaku, venomer . . . In če pridejo v celice, splezajo k oknu in skozi mrežo gledajo v nebo in slutijo pomlad. Tedaj verujejo, da se jim bo nekoč odprlo. Češnja jim je že zacvetela . . .

Mi vsi smo jetniki. Ob oknih stojimo, gledamo skozi rešetke in vemo: Nekoč se nam bo odprlo. Češnje že cveto . . .

140,000 oseb v Chicagu plačalo vsaki po $5 v fond za svetovno razstavo.

Za svetovno razstavo, ki se bo vršila v Chicagu l. 1933, se vodijo že dolgo priprave, ki so zapopadene največ s publiciteto v listih. Pripravljalni odbor bi rad zbral kakih deset milijonov in več, toda delavci jih nimajo, bogataši pa se tudi nočejo odzvati kakor odbor želi. Do konca maja je v Chicagu plačalo vsak po $5 v fond za svetovno razstavo 140,000 ljudi.

Večine, ki so jih dobili odborniki S. N. P. J.

Izmed kandidatov v glavni urad in pa za predsednike odsekov, ki so imeli protikandidate, je dobil na deveti redni konvenciji največjo večino kandidat za podpredsednika Andrew Vidrich; na drugem mestu z večino glasov je Filip Godina, na tretjem Frank Zaitz, na četrtem Fred A. Vider za gl. tajnika in B. Novak za bolniškega tajnika, na petem Ivan Molek, na šestem V. Cainkar, na sedmem J. Vogrich, na osmem J. Goršek in na devetem Fr. Aleš. Dobili so glasov:

	Glasov
Vincenc Cainkar za gl. predsednika	129
Anton Garden	100
Cainkarjeva večina **29 glasov.**	
Andrew Vidrich za podpredsednika	152
Joseph Kuhelj	77
Vidrichova večina **75 glasov.**	
Fred A. Vider za gl. tajnika	134
Matthew J. Turk	95
Vidrova večina **39 glasov.**	
Blaž Novak za bolniškega taj.	134
Lovrenc Gradišek	95
Novakova večina **39 glasov.**	
John Vogrich za blagajnika	126
Ludvik Medveshek	103
Vogričeva večina **23 glasov.**	
Filip Godina za upravnika	142
Leo Zevnik	87
Godinova večina **55 glasov.**	
Ivan Molek za urednika	129
Andrew Kobal	99
Molekova večina **30 glasov.**	
Fr. Alesh za predsednika gospodarskega odbora	119
Frank Somrak	79
Martin Potokar	25
Jacob Stonich	6
Aleševa večina nad vsemi tremi **9 glasov.**	
John Goršek za predsednika porotnega odseka	119
John Underwood	84
Martin Stefančič	25
Gorškova večina nad obema **10 glasov.**	
Frank Zaitz za predsednika nadzornega odseka	139
Fred Malgai	87
Zajcova večina **52 glasov.**	

Izmed okrožnih nadzornikov je dobil največjo večino Geo. Smrekar, namreč 92 glasov, na drugem mestu je Leksha z večino 36 glasov. Smrekar je dobil izmed vseh izvoljenih odbornikov, ki so imeli protikandidate, največjo večino.

Izmed kandidatov v porotni odbor je dobil največ glasov Anton Šular (133), na drugem mestu je John Terčelj (126) na tretjem Fr. Podboj (122) in na četrtem Frances Zakovšek (117). Značilno je, da so vsi štirje že pri prvih volitvah dobili nadpolovično večino, dasi je bilo 15 kandidatov v porotni odbor.

V nadzorni odbor je dobil Albert Hrast 135 glasov, Mihael Pleše pa je moral na ožje volitve z Malgajem. Pleše je bil izvoljen s tremi glasovi večine.

John Olip, ki je kandidiral v gospodarski odbor, je dobil 133 glasov, Jos. A. Siskovich pa je moral v ožje volitve s Somrakom, v katerih je Siskovich dobil 11 glasov večine.

Protikandidata nista imela D. J. Lotrich za drugega podpredsednika in dr. J. Zavertnik za gl. zdravnika.

Iz urada odbora za Cankarjev spomenik na Vrhniki

Odbor za Cankarjev spomenik na Vrhniki je prejel meseca maja t. l. od g. Antona Jurca lepo vsoto $540, katero so zbrali rojaki v Detroitu. Mecenski nepričakovani dar je našo zbirko precej obogatil, odboru pa, ki se neprestano trudi je nalil novega upanja za nadaljno delo. Požrtvovalnost naših rojakov v Detroitu zaslužî vse naše priznanje in pohvalo. Uverjeni smo, da ne pričakujejo nikakih slavospevov in poklonov ter da bo njihovo veselje in zadoščenje zavrhano z odkritjem spomenika našemu velikemu sinu Ivanu Cankarju.

Kakor nam poročajo prijatelji in čestilci našega pisatelja-velikana iz drugih mest Vaše nove domovine, je še tu in tam nabranega nekaj denarja **za spomenik na Virhniki.** Zato se obrača odbor tem potom do vseh onih, ki imajo denarne zbirke in tudi do vseh, ki mislijo četudi z prav malim zneskom počastiti spomin nesmrtnega delavca, da denar ko hitro mogoče pošljejo odboru za Cankarjev spomenik na Vrhniki.

Po dosedanjih razgovorih s tukajšnjimi umetniki in strokovnjaki bo znašal približni proračun za spomenik **Din 120,000** (okrog $2,200). Odbor pričakuje, da bo v naknadni zbirki pri domačinih dosegel prav lep uspeh, posebno veliko upanja pa stavi v tuk. denarne zavode. Vkljub temu pa ne bomo z domačimi prispevki dosegli omenjene vsote, zato prosimo še vse ostale rojake za radovoljne prispevke.

Odkritje spomenika se bo izvršilo v letu 1930 po želji Vas rojakov v času Vašega poseta stare domovine. Tako bo dana najlepša prilika tudi onim, ki dosedaj še niso poznali rojstnega kraja našega Ivana Cankarja, si ogledati krasote naše doline Št. Florjanske. Dan odkritja spomenika naj bo najlepša in najmogočnejša manifestacija vseh njegovih častilcev. Isti dan popoldne se vrši tudi velika ljudska veselica na čast našim ameriškim rojakom v najidiličnejšem parku sv. Trojice, ki je bila našemu pisatelju vir za mnoga njegova dela. Ob tej priliki si boste lahko ogledali hladni, skrivnostni Močilnik, izvirek Ljubljanice, enajsto šolo pod mostom, Alešovo domačijo v Razoru, Lindverna in druge zanimivosti, o katerih je pisal Cankar. Gotovo ne pojdete mimo zadnjega doma, kjer snivajo večni sen Cankarjev oče, mati in ljubljena sestra.

Vsem dragim rojakom-darovalcem se še enkrat najtopleje zahvaljujemo in kličemo: Na veselo svidenje v poletju 1930 ob odkritju spomenika!

Za odbor: Slavko Vuk, tajnik; Franc Jurca, predsednik.

Na Vrhniki, majnika 1929.

"ZADRUŽNA BANKA V LUBLJANI"
JUGOSLAVIJA, EVROPA
V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA VSEM ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:
1.) sprejema denar na čuvanje kot vloge na hranilne knjižice ali tekoči račun, proti najboljšemu obrestovanju.
2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.
3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.
Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže za račun Zadružne banke na The Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo.
Za kulatnost poslovanja je že mnogo priznalnih pisem na razpolago. Obračajte se v vseh potrebah za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13, Jugoslavia, Europa."

Izlet u Jugoslaviju

Prema prijavama koje je primio g. Ivan Krmpotić, ovogodišnji ljetni izlet u Jugoslaviju koji polazi sa velikom i brzom Cunardovom ladjom AQUITANIA 7. jula, biti će brojniji nego ijedan dosadašnji. Ovaj izlet je pod osobnim vodstvom g. Krmpotića, koji je jedan od najvještijih i najiskusnijih putničkih pratilaca što prelazi preko Atlantika. Gosp. Krmpotić je sproveo hiljade putnika u većim i manjim grupama, na najveće njihovo zadovoljstvo, te je to svakako i jedan od razloga zašto naši putnici radije putuju sa Cunard ladjama, kada ih prati g. Krmpotić.

Ove godine mnogo našeg svijeta polazi na posjetu u Domovinu usljed toga što naši u starom kraju sve više računaju na američki turizam i na mnoge načine putnicima izlaze u susret. Američki putnici dobivaju povlastice na željeznicama i Jadranskim ladjama, kao i znatne privilegije i popuste u boljim hotelima i pansionima, sa kojim se naša domovina svakim danom bolje snabdjeva, kako bi mogla da udovolji stranom turizmu i kako naš narod kao i strani nebi odlazio na ljetovališta u tudjim zemljama, nego patronizirao svoja ljetovališta i odmorišta.

Prema izjavi gosp. Jankovića, generalnog konzula u Chicagu, nikada se o turizmu u Jugoslaviji nije vodila veća briga nego što se to čini sada. Niko ne treba da se boji da će na ma koji način biti od vlasti ometen, na protiv vlasti nastoje da što više naših iseljenika posjeti svoju Domovinu, jer to znači da novac, koji bi naši putnici potrošili u drugim krajevima, potrošiti će na svojoj rodnoj grudi i time pojačati valutu i nadoprinijeti koristi svojoj otadžbini.

Povodom nekih proturenih vijesti, da bi vojni obveznici mogli biti uzeti u vojsku, g. Janković u svojoj izjavi piše:

"Čuju se ovde vijesti, kao da u Domovini uzimaju u vojsku iseljenike koji nisu odslužili vojnu obavezu u državi. Mnogi nas pripitkuju: da li je to tačno, da će ih uzeti na odsluženje roka, ako posjete domovinu. Svima tim ljudima ja mogu javno reći ovo: da za tri godine odkako sam Generalni Konzul u Chicagu, nisam čuo da se kome desio takav slučaj u Domovini. S toga te vijesti treba odbaciti i poći vesela srca u Domovinu."

Ova izjava g. Jankovića sama za sebe govori, i svak može da vidi da sa vijestima o uzimanju u vojsku mogu se služiti samo neprijatelji naše domovine.

Cunardovi upravitelji nastoje da popularišu izlete naših iseljenika u Jugoslaviju i čine sve moguće da na svaki način svoje putnike zadovolje, zato i šalju gosp. Krmpotića sa Aquitanijom 7. jula, čija će biti dužnost da izletnike prati preko Ljubljane do Zagreba i Beograda. Pri dolasku u Pariz, što će biti oko podne izletnici će biti sprovedeni po kunardovim pratiocima kroz glavnije gradske predjele i pokazati će im znamenitije prizore ove velike svjetske varoši. U večer putnici produljuju svoj put sa specijalnim vozom za Ljubljanu, te onda za Zagreb i Beograd. Vlak putuje kroz najlepše predjele švajcarskih, austrijskih i slovenačkih alpa, kojima u svijetu nema ravnih.

Pošto Cunardovo udruženje, pored g. Krmpotića zaposluje i mnoge druge naše ljude, koji su specijaliste u ovom poslu, to se je nadati da će se što više naših zemljaka pridružiti ovom izletu, kojega predvodi g. Krmpotić.

Ko namerjava ove godine putovati u Evropu neka se odmah prijavi na kojem agentu Cunard Linije i rezerviše mjesto na AQUITANIJI 7. jula. Bilo u prvoj, drugoj ili trećoj klasi, na ladji će izletnici imati prilike da se upoznaju i da se za put u Jugoslaviju sporazumeju. Ko nema u blizini Cunardovo zastupstvo, neka se obrati lično na g. Ivana Krmpotića, Cunard Company, 346 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

Slovencem priporočamo v posečanje

KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St.
Chicago, Ill.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca).

DOBRA KUHINJA—
DOBRA POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

81 različnih spisov povestne, zabavne in informativne

—vsebine je v—

Ameriškem družinskem koledarju l. 1929

IN NAD 60 SLIK TER ILUSTRACIJ.

STANE $1

za Jugoslavijo in druge inozemske kraje $1.10

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

NAJVEČJE ZLO, ki tepe človeški rod je **nevednost.** Ubiti nevednost se more EDINO z **znanjem.**

Znanje je v **knjigah.** Vse, kar je človek storil in dosegel, je **zabeleženo** v knjigah.

Niso VSE knjige dobre. Tudi tisk se lahko izrablja v prilog nevednosti in zavajanja. Toda ti, ki čitaš, se moraš naučiti misliti s svojo glavo, da boš lahko to, kar čitaš, prebavil s svojo duševno močjo, in tvoje znanje bo raslo, tvoje obzorje se bo širilo.

Knjige. Naročite si jih iz Proletarčeve knjigarne. Prečitajte cenik knjig v tej številki. Ako se ne morete odločiti, katere knjige bi naročili, vprašajte nas za nasvet.

Ako knjige, ki jo želite, ni v našem ceniku, nam pišite vseeno, in če le mogoče, vam jo bomo preskrbeli.

Naše cene knjigam so zmerne, kajti razpečavamo jih v prvi vrsti, da gredo med ljudstvo. Kolikor napravimo pri njih dobička, se ga porabi v podporo delavskemu tisku.

Čitalnice kakor tudi posamezniki dobe pri večjih naročilih popust.

Priporočajte našo knjigarno. Vsa naročila za knjige naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre.

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

Poučne in znanstvene knjige.

Romani, povesti, črtice in opisi.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan. Srce, novele, vez. .50
Album slovenskih književnikov (urodil dr. Janko Šlebinger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba ... $5.00
Andrejev Leonid: Plat zvona, novele, vez. ... .45
Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez. ... .50
Arcibašev H.: Sanin vez. ... 1.50
Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana ... .60
Barbusse H.: Ogenj, dnevnik desetnije, povest iz svetovne vojne, vez. ... 1.25
Bog iz teme: (ruski pisatelji) broš. $1, vezana ... 1.25
Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. ... .50
Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš. 1.50
Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. ... 1.00
Tarzan in svet, vezana ... 1.00
Tarzanove živali, vezana ... 1.00
Tarzanov sin, vezana ... 1.00
Tarzanova mladost v džungli, vezana ... 1.00
(vseh pet knjig $4.50)
Calco L.. Cerkvene miši, povest iz sedanjosti, broš. ... .75
Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana ... .75
Moje življenje, vez. ... .85
Cankar Ivan: Zbrani spisi:
I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana ... 2.00
II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritič i in polemični spisi, vezana ... $2.00
III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana ... 2.00
IV. zvezek: Knjiga za lahkomiselne ljudi in Tujci, vez. 2.00
V. zvezek: Kralj na Betajnovi, Na klancu in Črtice, vezana ... 2.00
VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vezana ... 2.00
VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana ... 2.00
Vseh 7 knjig skupaj ... 13.00
Cankar Izidor:
Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez. ... 1.25
S poti potopisne črtice, broš. .75
Cankarjev zbornik, vez. ... 1.00
Čehov Anton P.: Sosedje in druge novele, broš. ... .50
Chesterton G. K.: Četrtek, fantastičen roman, broš. ... .50
Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c. vez. ... 1.00
Cigler Janez: Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš. ... .45
Coloma Louis: Boy, roman, vez. .40
Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broširana ... .75
Concourt Ed. De.: Dekle Eliza, roman, broš. ... .50
Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš. ... .40
Dolenec Hinko dr.. Zbrani spisi, broširana ... .50
Dostojevski F. M.:
Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana ... 2.50
Idijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c., vsi skupaj ... 3.50
Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del. vez. ... 2.25
Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez ... 2.00
Bele noči—Mali junak, povesti, broš. ... .50
Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš. ... .75
Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75., vez. ... 1.00
Elizabeta, hči sibirskega jetnika .25
Erjavec Fran: Povesti, vez. ... .50
Feigel Damir:
Bacili in bacilke, humoreske, broširana ... .45
Domače živali, vez. ... .45
Po strani klobuk, humoreske, broš. ... .75
Pol litra vipavca, vez. ... .50
Tik za fronto, broš. ... .50
Federer Henrik: Patria, povest iz irske junaške dobe, broš. ... .35
Federer-Poljanec: Sisto e Sesto, povest iz Abrucev, broš. ... .35
Finžgar F. S.: iz modernega sveta, roman, vez. ... 1.50
Finžgar F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekla Anička in Srečala sta se, vez. ... 1.00
V. zvezek: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, ve. ... 1.25
VI. zvezek: Sama, Kakor Pelikan, Bolteżar, Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vez. $1.50, vse tri knjige skupaj ... 3.50
Flaubert G.. Tri povesti, broš. ... .65
France Anatole: Kuhinja pri kraljici gosji nožici, broš. 75c., vezana ... 1.00
Pingvinski otok, vez. ... 1.00
Gogolj N.: Taras Buljba, povest, broš. 50c., vez. ... .75
Golar Cvetko: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, broš. .40
Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš. ... .25
Povesti, 210 strani, broš. ... .75
Green A. K.: Za milijoni, roman, broš. ... .65
Hamsun Knut: Glad, roman, broširana ... .75
Hašek J.: Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vezana ... 1.50
Jaklič Franc: Ljudske povesti, broširana ... .50
Jelovšek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš. ... .65
Jirasek Alojz: Filozofska zgodba, vezana ... .50
Jubilejni zbornik. Ob petdesetletnici Otona Župančiča, fina vezba ... 1.50
Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba):
I. zvezek: Pesmi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen ... 1.50
II. zvezek: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev in Grad Rojinje ... 1.50
III. zvezek: Kloštrski žolnir in Deseti brat ... 1.50
IV. zvezek: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemški valpet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin ... 2.00
V. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Telečja pečenka, Ivan Erazem Tattenbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpskem ustju in Doktor Zober, $2.50. Vseh 5 knjig skupaj ... 8.00
Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš. ... .75
Kersnik Janko. Zbrani spisi, broširani.
I. zvezek: Agitator ... .75
II. zvezek: Lutrski ljudje, Testament ... .85
III. zvezek: Rošlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh ... 1.25
IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetske slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo ... 1.25
V. zvezek: Pesmi, Berite novice, Kritike, Komentar.... 1.50
VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik, $2.50, vseh šest knjig skupaj ... 7.00
Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš. ... .45
Koder Anton: Marjetica, idila, broširana ... .65
Keller G.: Don Corea, roman, broširana ... .25
K. S.. Požigalec, povest, broš. ... .25
Kuhar Lovro: Povesti, broš. ... .50
Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez. ... .80
Vladka in Mitka, vez. ... .50
Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih puntov, vez. ... .75
Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš. ... .75
Levstik Vladimir: Obsojenci, povesti, broš. ... .75
Višnjeva repatica, satiričen roman v dveh delih, broš. 2.00
London Jack:
Roman treh src, vez. ... 1.30
Železna peta, socialen roman v dveh delih, broš. ... 1.00
Machar J. S.: Konfesije literata, zbirka spisov, vez. ... .65
Majar H.: Srečolovec, povest, broširana ... .35
Cvetlje, šopek pravljic za stare in mlade, broš. ... .20
Malograjski Fr.: Za srečo, povest, broš. ... .40
Maselj Fran-Podlimbarski:
Zbrani spisi, fina vezba.
I. zvezek. Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan ... 2.00
II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani ... 2.00
Oba skupaj ... 3.75
Melville Whyte G. J.: Gladijatorji, zgodovinski roman iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj ... .75
Meško Ksaver: Dve sliki, broš. .50
Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c., vez. ... .75
Milčinski Fran.: Dróbiž, vez. ... .65
Gospod Fridolin žolna in njegova družina, vez. ... .35
Igračke, črtice, vez. ... .75
Muhoborci, črtice, vez. ... .75
Miller-Sterža: Zvonarjeva hči, povest, broš. ... .50
Murnik Rado: Jari junaki, humoreske, vez. ... .80
Na Bledu, povest, vez. ... .75
Znanci, povesti in prisi, vez. .85
Ženini naše Koprnele, satiričen roman, broš. ... .35
Novačan Anton: Naša vas, broš. 1.00
Samosilnik, 10 povesti, broš. .75
Nušič Branislav: Občinsko dete, roman: dojenčka, broš. ... .50
Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš. ... .25
Oppenheim C. P.: Milijonar brez denarja, vez. ... .50
Orel L. Š.. Pasti in zanke, kriminalen roman iz polpretekle dobe, brcš. ... .40
Pahor Jože: Medvladje, socialen roman, broš. ... .75
Pugelj Milan: Črni Panter, povesti in črtice, broš. ... .65
Puškin A. S.: Pikova dama, povest, broš. ... .40
Razne povesti, broširana ... .50
Šandor-Gjalski Ks.: Jurkica Agićeva, povest, 357 strani, broš. 50c, vezana ... .75
Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem, povest iz davnih let, vez., 681 strani ... 3.25
Potop, roman, vez., I. del $3.25; II. del $3.00, oba dela skupaj, 1093 strani.... 6.00
Šenoa Avgust: Zlatarjevo zlato, zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš. ... .75
Strindberg August: Bedakova izpoved, broš. $1, vez. ... 1.50
Suchy Jos.: Staroindijske pripovedke, s slikami, broš. ... .35
Tagore Rabindranath: Povestice .40
Tavčar Ivan: Zbrani spisi.
IV. zvezek: Cvetje v jeseni in Visoška kronika ... 2.50
V. zvezek. Izza kongresa ... 2.50
VI. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog in Pomlad, $2.50. Vse tri knjige skupaj ... 7.00
Tolstoj L. N.: Kazaki, kavkaška povest broš., 308 strani ... .75
Spoved ... .40
Tri povesti (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek) broš. ... .40
Ljudske pripovedke, broš. ... .75
Tomic I. E.: Udovica, povest, 330 str., broš. 50c., vez. ... .75
Turgenjev - Stepnjak: Stepni kralj Lear in hiša ob Volgi, povesti, broš. ... .60
Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina:
I. zv.: Bahovi huzarji in Iliri ter Verske bajke stare in nove ... 2.00
II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih ... 2.00
III. zv.: Bajke in povesti ... 2.00
IV. zv.: Bajke in povesti ... 2.00
V. zv. Izprehod v Belo Krajino ... 2.00
(Vseh pet knjig ima 2332 strani. Cena za celo zbirko $9.00)
Twain Mark: Mali klatež Tom Sawyer, povest, vez. ... .50
Vajanski S. H.: Leteče sence, roman, broš. ... .40
Valentin Vodnik: Zbrani spisi, broširana ... .35
Valoiska Margareta: Heptameron, povesti ... .40
Wells H. G.: Zgodba o nevidnem človeku, broš. ... .35
Zabavna knjižnica: Vsebina: Zločir. i, Madež, Mojster Roba in Mladih zanikarnežev lastni životopisi, vez. ... .85
Zakrajšek France: Oglenica, povest, broš. ... .40
Žaljski: Na krivih potih, povest, broširana ... .40
Zola Emile: Polom, roman iz francosko - nemške vojne 1870-71, vez. ... 2.00
Zorec I.. Zeleni kader, povest, broširana ... .45

PESMI IN POEZIJE

Albrecht Fran: Pesmi življenja, vezana ... .50
Albrecht Ivan: Slutnje, broš. ... .45
Aškerc Anton:
Akropolis in Piramide, poetični sprehodi po Orientu, fina vezba ... 1.25
Atila v Emoni in Romanca, broširana ... .50
Balade in romance in "Stara pravda", broš. ... .50
Jadranski biseri, fina vezba 1.25
Junaki, epske pesnitve, fina vezba ... 1.25
Mučeniki, slike iz naše protireformacije, fina vezba ... 1.25
Primož Trubar, zgodovinska epska pesnitev, vez. ... .65
Bezruč Peter: Šleske pesmi, vez. .50
Debeljak Ante: Solnce in sence, broširana ... .50
Debeljak Ante: Moderna francoska lirika, vez. ... .75
Glaser Janko: Pohorske poti, broširana ... .35
Golar Cvetko: Sto let slovenske lirike, od Vodnika do moderne, broš. 90c., vez. ... 1.25
Fountaine Jean de la: Basni (iz franc. prevel I. Hribar), vez. 1.00
Gregorčič Simon:
Poezije I. zv. vez. ... .60
Poezije II. zv. vez. ... 1.25
Job in psalem 118, vez. ... .75
Poezije, ilustrirana izdaja, veliki format vez. ... 1.50
Kette Dragotin. Poezije vez. ... 1.10
Kosovel Srečko: Pesmi, broš. ... .75
Levstik Fran: poezije, vez. ... .80
Machar J. S.: Strup iz Judeje, vezana ... 1.10
Seliškar Tone: Trbovlje, proletarske pesmi, broš. 50c., vez. .75
Vodnik Valentin: Svojemu narodu, broš. ... .25
Župančič Oton:
Mlada pota, broš. ... .75
V zarje Vidove, pesnitve, broširana ... .40

IGRE

Anfisa, (Leonid Andrejev), broširana ... .50
Beneški trgovec (Wm. Shakespeare), vezana ... .75
Čarlijeva ženitev—Trije ženini (F. S. Tauchar), dve šaloigri, enodejanke, broš. ... .25
Golgota (M. Krlež), drama v treh dejanjih ... .50
Gospa z morja (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš. ... .60
Hrbtenica (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom ... .25
Julij Cezar (Wm. Shakespeare), vezana ... .75
Macbeth (Wm. Shakespeare), vezana ... .75
Othello (Wm. Shakespeare), vezana ... .75
Očiščenje (Angelo Cerkvenik), tragedija v šestih scenah ... .50
Romantične duše (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ... .85
Sen Kresne noči (Wm. Shakespeare), vezana ... .75
Umetnikova trilogija (Alois Kraigher), tri enodejanke, ki so celota zase. Broš. 75c., vezana ... 1.00

ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE TER BROŠURE.

Ali je religija prenehala funkcionirati? Debata ... .25
Čuda in tajne življenja (Dr. Anton Brecelj), splošno življenjeslovje ... .85
Elementi moderne izobrazbe (I. Molek), broš. 50c., vez. ... .75
Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma (Abditus), broš. ... .50
Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje, vez. ... 1.50
Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku, (Dr. Matija Ambrozič) s 30 slikami .40
Jugoslavija (Ant. Melik) I. in II. del. broš. $2.50, vez. ... 3.50
Marl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer) ... .50
Kratka srbska gramatika (Dr. Josip Mencej) ... .25
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov (Matija Pirc) ... .40
Misterij duše (Dr. Fr. Gostl), poljudni pregled psihiatrije, vezana ... 1.25
Naš sadašnji ustavni položaj (Dr. Štefan Sagadin) ... .75
Narodnogospodarski eseji ... .35
O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovanske socialnodemokratične stranke (1848-1896) (A. Kristan), broš. $1.00, vezana ... 1.25
O konsumnih društvih ... .10
Osnutek slov. nar. gospodarstva .50
Politika in zgodovina (Dr. Drag. Lončar), broš. ... .50
Praktični socializem, broš. ... .10
Priče evolucije in Adami pred Adamom (Ivan Molek), broš. 50c., vezana ... .75
Proletarska etika in morala (Ivan Molek), broš. ... .10
Psihične motnje na alkoholski podlagi. broš. $1, vez. ... 1.50
Rastlinstvo naših Alp (F. Seidl) .75
Razvoj Socializma od utopije do znanosti (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ... .35
Roparska trojica (Claessens-Molek) ... .35
Slovenska kuharica (S. Felicita Kalinšek), vez., 666 strani, ilustrirana ... 5.00
Smernice novega življenja (Dr. K. Ozvald), broš. ... .50
Spol ljubezen — materinstvo (Prof. dr. Zahor), trda vezba .40
Spretna kuharica, vezana ... 1.40
Strokovne organizacije v Sloveniji, broš. ... .25
Svetovna vojna in odgovornost socializma (E. K.), broš. ... .50
Uvod v Buddhizem (Jos. Suchy) .25
Varčna kuharica (Marija Remec), vezana ... 1.40
V novo deželo (E. K.), broš. ... .25
Zadružna prodajalna ali konsum .10
Zadružni koledar 1929, izdala Zadružna založba v Ljubljani .50
Za staro pravdo (Fran Erjavec) .50
Zbirka rudarskih in fužinskih izrazov (J. Bezlaj) ... .30
Zdravje in bolezen v domači hiši (Dr. Just Bačar). I. del: Sestava, delovanje in nega človeškega telesa; II. del: Smernice zdravega življenja. Ilustrirana, vezana ... 1.25
Zgodovina slovenskega naroda (Dr. Josip Gruden), 1088 strani, ilustrirana ... 4.00
Zgodovina socializma v Srbiji (Fran Erjavec) ... .25
Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev (Ant. Melik), dva zvezka, broširana, I. zv. 85.; II. zv. 75c.; oba zvezka skupaj ... 1.60
Življenja človeka (Dr. Alfred Šerko), ilustrirana, vez. ... 3.50

ALBUMI S SLIKAMI

Tratnik Franc: Bela Ljubljana, vsebuje 10 slik ... .50

RAZNO

Ameriški Družinski Koledar,
letnik 1916, vezan ... .40
letnik 1917, vezan ... .50
letnik 1919, vezan ... .50
letnik 1920, vezan ... .65
letnik 1921, brcš. ... .50
letnik 1922, vezan ... .75
letnik 1922, broš. ... .50
letnik 1923, vezan ... .75
letnik 1924, vezan ... .75
letnik 1925, vezan ... .75
letnik 1926, vezan ... .75
letnik 1927, vezan ... 1.00
letnik 1928, vezan ... 1.00
letnik 1929, vezan ... 1.00
Cankarjeva slika na dopisnicah, 2 za ... .05
(Imamo jih dvojne vrste.)
Demokracija, soc. revija, Cankarjeva številka z njegovo sliko ... .10
Kres, vezan letnik 1921-22 ... 1.50
Informacije o dobavi državljanstva Zedinjenih držav ... .40
O zdravstvenih nalogah soc. zavarovanja (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) ... .10
Proletarec, vezani letniki, 1919-28, vsak ... 3.50

ANGLEŠKE KNJIGE

American Communism (James Oneal), vezana ... 1.50
Anarchism and Socialism (Geo. Plechanoff), vez. ... .60
Ancient Lowly (C. Osborne Ward), dve knjigi, 1313 strani, vezane ... 5.00
Ancient Society (Lewis H. Morgan), vezana ... 1.50
Boston (Upton Sinclair), novela o življenju in smrti Sacco in Vanzettija ter civilaciji, ki ju je poslala na električni stol. Dve knjigi ... 3.50
Brass Check (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vez. ... 1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters" (David Karsner), vezana v platno ... 1.00
Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču ... .25
Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil broširana ... 1.00
End of the World (Dr. M. Wilhelm Bölsche), vez. ... .60
God and My Neighbor (Robert Blatchford), vez. ... 1.25
Goose-Step (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolstva, nad katerim imajo kontrolo privatni interesti, vez... 2.00
Goslings (Upton Sinclair), vez. 2.00
Hudred Per Cent (Upton Sinclair). Povest patrijota ... 1.20
Jungle (Upton Sinclair), povest iz čikaških klavnic ... 1.20
Jimmie Higgins (Upton Sinclair), povest socialističnega agitatorja med vojno ... 1.00
Karl Marx, biographical memoirs (Wilhelm Liebknecht) vezana ... .60
King Coal (Upton Sinclair), povest iz štrajka coloradskih premogarjev l. 1913-14. Vez. 1.20
Law of Biogenesis (J. Howard Moore), vezana ... .60
Life and Death (Dr. E. Teichmann), vezana ... .60
Money Changers (Upton Sinclair), novela z Wall Streeta, v kateri pisatelj opisuje vzroke finančne krize l. 1907. Zanimiva vse skozi, vezana ... 1.50
Oil (Upton Sinclair), novela, vezana ... 2.50
Outline of History (H. G. Wells), vez., 1171 strani ... 5.00
Physician in the House (J. H. Greer, M. .). Domači zdravnik, vezana ... 2.00
Republic of Plato, vez. ... 2.00
Right to be Lazy (Paul Lafargue), vezana ... .60
Roberts Rules of Order, vez. ... 1.50
Savage Survivals (J. Howard Moore), vezana ... 1.25
Science and Revolution (Ernest Unterman), vez. ... .60
Sex Science (Jos. H. Greer, M. D.), znanstvena razprava o spolnih problemih, vez. ... 1.00
Social Revolution (Karl Kautsky), vezana ... .60
Spies in Steel (F. L. Palmer), ekspoze spijonažnega sistema na železnem okrožju Minnesote, broš. ... .50
Struggle Between Science and Superstition (A. M. Lewis), vezana ... .60
They Call Me Carpenter (Upton Sinclair), povest iz Los Angelesa, broširana ... 1.00
The Cry for Justice (Upton Sinclair) vezana ... 2.00
The Profits of Religion (Upton Sinclair). Razprava o izrabljanju ver za privatne interese, vezana ... .50
The Social Revolution (Karl Kautsky), vezana ... .60
Universal Kinship (J. Howard Moore), izredno zanimiv spis dokazov evolucije, vez. ... 1.25
Vital Problems in Social Evolution (A. M. Lewis), vez. ... .60
Yerney's Justice (Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica. Prevel Louis Adamic), vezana v platno ... .50
Walls and Bars (Eugene V. Debs. Njegova poslednja knjiga, vezana ... 1.50

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštnine prosto. Klubom in čitalnicam pri večjih naročilih popust.

PROLETAREC
3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

A Jugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers.

Official Organ of Jugoslav Federation, S. P.

Proletarec

OUR AIM: EDUCATION, ORGANIZATION, CO-OPERATIVE COMMONWEALTH

NO. 1134 | Published Weekly at 3639 W. 26th St. | CHICAGO, ILL., JUNE 6, 1929 | Telephone: Rockwell 2864 | VOL. XXIV.

What's What

By Anton Garden.

It is amusing to observe the mingled feelings of some people apropos to the recent SNPJ. convention and its outcome. To be sure the convention offers a rich ground for most diverse, even fantastic, comments. One is at privilege to draw conclusions to one's own fancies, this especially so if threading lightly upon or if disregarding the basic issues which were the bone of contention between the two "blocks". It is not necessary to impugn the well wishing commentators with bad faith, even tho their conclusions may miss the mark.

Months before the opening of the convention it was obvious to any critical observer that the gathering will not be too harmonious; first, because of the tempestuous feeling which had been accumulating within the organization during the past few years due to various factors which we shall not discuss here; second, because the proposed rather far-reaching changes enunciated in the tentative by-laws, pertaining to the governing structure of the Society, were an indication as to which direction the winds were blowing. The latter was simply so much oil poured on the fire.

However, since the sponsors of the proposed autocratic measures did not have the backbone to come openly before the membership and discuss the merits—from their own viewpoint—of this proposition, and when the delegates assembled, a large majority were in utter darkness about the nigger-in-the-woodpile. From the very beginning the issues were clear but to a small group of delegates and officers on each side. Due to this situation, top loaded with promiscuous suspicion, the convention embarked right from the start on highly partisan deliberation the spirit of which during the first ten days, that is until more of the delegates were capable to comprehend the situation and began better to understand the issues that were kept under the surface, till this occurred the spirit of the convention was anything but congenial.

Consequently when I read the convention comments in the Cleveland Journal of May 30 I was highly amused at the criptic annalysis of its composition and even more so at the prediction as to the next convention. To state, in effect, that the bone of contention was a fight between Socialists on the one hand and "progressives" (anti Socialists) on the other is only a half truth—worth as much as any half truths. Such reasoning only tends to accentuate prejudices; it certainly does not help to clarify a situation for the simple reason that it ignores problems and issues which in reality were the kernel over which the fight was waged. As for the gratuitous predictions, for which one may be very greatful, that the Socialist group will be greatly diminished at the next convention one may second this pious wish with one qualification. Which is: if the Socialist majority on the Executive Board does not prove its salt, if it will blunder and prove itself incapable of rendering an efficient and enlightened administration of the Society's affairs, then it will have no right for a farther sustention by the membership. In the same token, no group of people should gain control over the organization for the sole reason that their urge for power is insatiable. Let ability, honesty and sincerity of purpose be the sole qualification upon which the officers of the SNPJ., or any other organization, will be elected.

In the struggle for survival under modern capitalism Mr. Hoover's "rugged individualism" too often emerges as slugged individuals.

WAKING UP AGAIN
—Duffy in the Baltimore Sun.

Man-Eating Machines

By Adam Coaldigger

For thirty years I preached the idea that machines, being labor-saving devices would eventually displace so much human labor that unemployment would become the principal nightmare of this so-called human race. But did anybody pay any attention to me? Sure. About as much attention as they paid to Isaiah, Elias, Jeremiah and all the other great prophets of which I am the last remaining member.

I cried in the wilderness. I recited my doleful lay to the dumb fish. I issued warnings. I prophesied, proselyted. I wept over the bone headedness of my fellow inmates of this vale of tears. I did anything and everything to open the eyes of mortal beings to the approaching menace. And you know I did.

But along came the sunshine sisters, the Pollyanna boys and the prosperity dopesters and said, "Don't listen to the old fool. He's cracked in his beanery. His bonnet is full of bees. Old Adam's advice ain't worth a damn."

Machines they said save labor of course. But the labor they save at one place is made up at another place. It takes labor to make labor-saving devices don't it? And from this it follows as day follows night, that the labor saved by the labor-saving devices is lost by making the labor-saving devices. In other words, labor-saving devices don't save labor which is proven by the fact that men never worked as many days per annum or worked as feverishly as they have since the advent of the labor-saving devices. Besides, they said, the invention of labor-saving devices progresses at such a furious pace that no sooner is a labor-saving device or a series of labor-saving devices installed than the outfit must be junked to make room for a still greater labor-saving device. Which means, if the sunshine peddlers are right, that our boasted machine civilization is working mostly for the junk yards.

All this I answered is pure piffle for if the labor-saving device does not save labor what's the use of wasting so much labor on producing the blamed things? But having neither an Hon. before my moniker or an M. D., LL. D., Ph. D. or some other alphabetical decoration behind it, the world went towards its doom without giving me even a nod or recognition.

* * *

Well all things come to him who keeps his eyes open and so along comes one Stuart Chase, a professional economist, statistician and researcher and proves in a series of articles in the New Republic that while the number of productive workers is steadily decreasing the output is just as steadily increasing.

* * *

Anyway there were 1,675,000 less workers employed in 1925 than there were in 1919 in affiliated industries mentioned and according to the same source the decline in 1929 registered over 2,000,000 while the output absolutely increased.

But why not let Stuart Chase tell his own story especially since he talks so lucidly that nobody would suspect he was a doctor of philosophy. So here goes Stuart:

"Fewer men. For a hundred years every census tabulated an increasing number of persons employed in factories; now suddenly, since the war, with an increasing population, there are fewer persons in factories. Something cardinal has happened; some mighty corner has been rounded.

"There were 150,000 fewer railroad employes in 1928 than in 1923. Eleven men used to operate trains in the New York subways; now, with automatic controls, one motorman and one guard compose the crew. Nickel turnstiles have cut the number of platform men from 1,500 to 470. The Boston and Maine Railroad has a freight-handling mechanism to take care of a million freight cars a year. Switchmen and brakemen are eliminated; one skilled man in a tower directs the process. It saves the labor of at least 400 workers.

"It has been determined that 60 per cent of a cigar store salesman's motions and speech are purely automatic, calling for no human initiative at all. Why not give the work to a machine? Mechanical salesmen are appearing thick and fast. A department store is being organized which will have no sales persons at all—only the standard packages of national advertising to be delivered by machine.

"Seven hundred employes in three industrial communities who had lost their jobs were recently studied by Isidore Lubin of the Institute of Economics. Only 40 per cent of those discharged during the twelve months prior to September 1, 1928, had found new work. Of these, one-third had to accept positions in industries entirely different from those where they had previously been employed, and nearly all of this one-third had to take jobs having no relationship to the kind of work they used to do. Twentyfive per cent of those who secured new jobs had been out of work six months or more . . . This is probably a fair sample of what is now happening in every industrial community."

* * *

And so on and on, fact after fact, proof after proof showing that Adam was dead right in his diagnosis of the machine disease.

Well, Adam if you're so cocksure of the nature of the decrease, what's your remedy?

It's same good old household remedy I've advocated for many years. Seeing that the trouble is caused by overwork complicated by under-pay resulting in industrial constipation, my prescription is less work and more pay.

THOSE OTHER FELLOWS

The other day the writer received a letter from a lady who has devotedly served the cause of American Socialism since the beginning of the twentieth century.

The letter dealt with the causes of our failure to build up an American Socialist movement of such strength as the European.

We were amazed, puzzled and pained to find that the lady reduced all causes of our failure down to one: The Jews.

Our tactical splits are due to the erratic temperament of the Jews, she claimed. The changes in our dues-paying system and the frame of our organization were hatched out by shrewd Jewish plotters. The futility of the American Federation of Labor is the result of Jewish intrigues. The failure of Communism in Russia is traceable to the Jews. And so on.

We replied that this was a strange opinion, considering the Jewish contributions to the science and practice of Socialism, from Marx and Lassalle down to thousands of others in the Socialist and Communist movements of the last 75 years. We asked for one good reason that would explain why the "superior Nordics," especially the Anglo-Saxons in this country, let the Jews get away with it like that.

The reply was another long list of grievances against the Jews, ending up with the prophecy that the American Socialist movement would never amount to anything so long as the Jews dominated it.

We showed the letter to Emil Seidel. He said: "Those silly racial antipathies have done the work of division well. Keep them saying: Those Jews, those Huns, those Wops, those Niggers, those Americans, those Dutch, those Micks, and so on. The bosses like that. Keep them voting against each other, scabbing on each other, fighting each other. Keep them blaming somebody else for their own stupidity. Then they will never be organized to take care of their own interests."

"Those other fellows" are strong also in the European Socialist movement. It is strange that the British, French, German and other European Socialist parties, which are full of Jews, are strong and growing.

Why should only the Americans be prevented by the Jews from building a strong Socialist movement? The only logical reply would have to be: The Americans are not so smart as the British, French German and other European workers. What prevents the Americans from going in and taking the Socialist movement away from "those Jews"?

A strange twist of mind. And the strangest part of it all is that all those Jews, Huns, Wops, Niggers, Americans, Dutch, Micks, etc., in this country all work together or fight under the same flag when the whistle blows, the boss cracks his whip and the war horn blows to save the bosses' bacon. Naturally, so long as "Americans" emphasize the prejudices which divide a movement devoted to the brotherhood of all races and nations, the "American" labor and Socialist movement will stay impotent.

(Milwaukee Leader.)

THE MACHINE AGE.

The Locomotive Engineers' Journal states that while the modern locomotive hauls from 120 to 150 cars of 50 to 70 tons capacity each no more engineers are employed than 25 years ago.

A freight-handling machine perfected by the Boston & Maine railroad which will handle 1,000,000 freight cars a year with no switchmen to ride the cars or throw the switches is also described; concentration of the business around Boston in this automatic yard, with a consequent drastic cut in the numbers employed, is anticipated.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Victory.—The Labor Party in England has scored a tremendous gain and the cry of victory has rebounded around the world. Those who have followed the gradual growth from one election to the next of the British Labor Party predicted this result. And while they expected a big gain, few believed it possible to win 288 of the 615 seats. Our American journalists report that the Party there is based very much along the lines of the American Federation of Labor only that they have a trend towards Socialism. It was this Socialistic trend that kept the British Labor Party steadfastly growing while its American sister with its independent trend looses ground. Comes the dawn of a new day and the British Labor Party will not only be the leading party, but the party of absolute majority. Comrades in Milwaukee, Wis., in New York City, and elsewhere have celebrated this victory with enormous mass meetings. Will this stupendous climax to such a marvelous fight awaken the workers who walk about with their eyes closed and their ears shut?

* * *

What has been accomplished by the British workers adds more power to our philosophy, that workers can, if they only will, exercise their privilege, have representatives in any National legislative body, who will demand that their interests be considered as carefully and as justly, as are the interests of the upper class. It is pitiful that the Labor Party didn't succeed in obtaining a complete majority of 308. It lacked but 20 seats. If it were given those 20 seats more the Party could create the confidence of so many more citizens, with its labor program, that it is doubtful whether any of the conservatives could regain the reigns again. As it is now, they will be at the mercy of the Liberals who hold the balance of power, with the result that their program will be curtailed to meet the requirements of the Liberals.—**It was a big upheaval.** Big enough to worry the capitalist interests and make them nervous.

* * *

When Mayor Danier T. Hoan of Milwaukee returned from his recent European tour he predicted the victory of the British Labor Party. Months before it actually occurred. This same Mr. Hoan will be the principal speaker at the Cook County Socialist picnic at Riverview Park on Sunday June 9th in Chicago.—**We hope mr. Hoan can make more predictions like this one.**—Mr. Hoan is a good speaker so we urge our friends to attend the picnic and observe this day in behalf of our success across the pond. Please buy your tickets in advance at Proletarec, as a percentage is permitted us on each sale. Tickets include admission into the Park, Grove, and concessions on the various rides and displays in Riverview.

* * *

At the picnic Sunday many athletic events will be featured by the Labor Sports Union of the U. S. and the Bohemian Gymnastic Society. Among them a big soccer game and many track and field events. Continuous dancing thruout the afternoon and evening.

* * *

Congress has just boosted the tariff rates and the duty on some items has been raised substantially. Tariffs are supposed to keep out foreign merchandise. We would be for high tariffs if the cost of our products would not rise with the tariff. Knowing that an increase in duty revenue naturally means an increase in the selling price on the imported goods, our own manufacturers and producers take advantage of high tariffs. The cost of living bounds upward and the workers pay more for the identical merchandises. In other words there is only more profit for the profiteers because of high tariffs.

"Believe it or not--"

We know a wage worker who believes he receives all he earns. Also, an employer who says that he is runing his business in order to give people work.

* * *

We know a thirty dollar a week clerk of a saving disposition, who "accumulated" $100. He took a flyer in stocks that flopped. He now wants to overthrow the present financial system.

* * *

We know a chap who has been punching a time clock for twenty years, has been pushed, shoved and crushed into subway cars daily during that period, who declares that the most important issue before us is personal liberty,—if you get what we mean.

* * *

Yes, and within a quart of gas, as the Rolls-Royce rolls, hard by the cosy domiciles of Park avenue, lives a fellow citizen who has been hitting the bricks the past five months. He fears that Socialism would destroy incentive.

* * *

Doubt it or not, there's a gent with the title "labor leader" pinned on him by the Civic Federation, who has an income as large as a second rate prize fighter or a half dozen public librarians, (a dozen in New York). He says that labor organization is growing and to prove it, cites the increased membership in company unions.

* * *

Then there is the fellow who recently discovered that there is a newspaper published in his interests. He now spends his nights hustling subscriptions to Proletarec and other socialist papers. "And he used to be such a nice man," say the neighbors.

* * *

You may doubt but we can prove that there's a worker living in Chicago ho knows the batting and fielding averages of every major league ball player and the various brands of cigarettes they smoke while in training, and yet is unable to remember the meeting night of his union.

* * *

Then there is the lady whose only visitors are installment house collectors, who speaks of her onerous social obligations.

"Just as I Am."

The little girl had been visiting. When it was time for her to be going home, her hostess said: "Goodby, Marjorie; you must come again soon. We should like to see more of you."

"But there isn't any more of me," replied Marjorie. — New Outlook (Toronto).

TO THE SOCIALIST AND SYMPATHIZERS IN CHICAGO AND DOWN STATE

The Socialist Party of Cook County has been able to secure Dan W. Hoan, Mayor of Milwaukee, as the principal speaker at our Press Picnic in Riverview Park, Sunday, June 9th.

Comrade Hoan visited u number of Europeans Countries during the latter part of the past winter, spending two months there making a study of Economic and Political conditions. He has a special message about the Labor and Socialist Movements in Germany and Great Britain, as well as a number of the smaller countries. You will want to hear this message without fail.

George R. Kirkpatrick, will also deliver a timely message, "The Future of the Workers Under the Machine Process." Millions are idle, seeking vainly for employment in the richest country on earth. Why? This question should interest millions of people. Are you one of them?

There will also be a number of Athletic Track Meets and Field Games on the athletic grounds. The Meyer London Athletic Club, The Labor Sports Union of the United States, and the Bohemian Workmen Gymnastic Association, will compete for honors and prizes during the day.

Al Henke's Band will furnish music at the speakers stand and for the Dance. Also singing by the Young German Glee Club. Truly a program that will furnish entertainment for all. Grove opens 10 A. M. Speaking to start at 4 P. M. Chicago Time (3 P. M. Standard time).

The ticket price of admission will be 30c. Now is the time to make up your mind to help the Socialist Party of Cook County and the whole State of Illinois to put this affair over i a big way.

Branch organization and Individual Party members can help by passing out advertising matter, by telling neighbors and by selling tickets in advance.

W. R. Snow, County Secretary.

MOVIE VOICE FOLLOWS ACTOR. Talking motion pictures have been improved, it is asserted, with an apparatus which causes the actors' voices to follow them as their shadows move across the screen, says Popular Mechanics Magazine. This does away with the fixed one effect under the usual "talkie" arrangement and gives a more realistic interpretation of the action. It also is said to eliminate distortion. The apparatus is fitted to the camera taking the pictures and recording the voices.

3,000 MILLIONAIRES IN JAPAN. —There are about 3,000 millionaires in Japan. Thirty-nine of the fifty wealthiest Japanese live in Tokyo. The Mitsui family tops the list with a combined capital of $750,000,000.

Sewer Rat Politics

BY JAMES ONEAL

About 20 years ago Queens county, a large borough of Greater New York, had been afflicted with as choice a collection of grafters as could be found in the United States. Queens has always been a Democratic fortress. A young statesman, Maurice Connolly by name, stepped into the breach to drive the grafters out. He did. He also came to the headship of the borough and for 20 years or more has been elected to succeed himself.

Meantime grafting became an essential industry. It grew to large proportions and the grafters gathered around the young savior of Queens. He became rich. So did the grafters. Out of the muck and slime of politics oozed vulgar and illiterate scoundrels who fattened on public contracts and offices. Queens is a borough of vast area and building of sewers alone offered a rich harvest for the scoundrels and they made the most of their opportunity.

Republican and Democratic politicians alike shared in the rich pickings but late last year a lone Republican began to lift the lid and the rats ran to cover. Two men died mysterious deaths. One of them was certainly murdered and high officials refrained from following up important clues. Too many scoundrels in and out of office were involved and if the pursuit of murder was followed to the end nobody knows where it would have led to.

* * *

However, a number of trials have followed before juries on charges related to enormous graft in the building of sewers. Connolly, the savior of 20 years ago, was convicted. Then it turned out that some of the remaining scoundrels endeavored to bribe the successor of Connolly in office. He exposed it. Trials followed and some more rats have been convicted, at least five in all, who are to occupy cells in Sing Sing.

Among the rats who go to prison are Catholic politicans who have denounced Socialists and Socialism because of their alleged "immorality" and impractical program. Connolly is one. Angelo Paino, who is a papal knight, is another. He had a reputation for his "charities." He plundered with one hand and doled out a little charity with the other.

I mention this phase of this dirty drama by way of showing voters of this faith, especially workingmen and women, that many politicians of their faith are not averse to grafting and swindling their own people. The portals of their church constitute no bar to their dirty trade and there are many thousands of Catholic workers in Queens who are making a desperate attempt to pay for their little homes who must also now make up in increased taxation the sums that enriched the ring of sewer grafters.

* * *

The board of estimate in considering the ruin left by the grafters, who included a few Protestants and Jews as well, has decided that the home owners of Queens must each pay $5.80 each year for five years on a $10,000 levy. In other words, the cost of capitalist politics fer each of these workers will total $29. That is a luxury they did not contemplate each time they went to the polls in the past 20 years.

As a matter of fact, the cost to them will be greater. The sewers are cheaply constructed and will not serve as long as they would if efficiently built. Queens is a borough that has been rife with Protestant-Catholic antagonism and here both have been caught in the graft dragnet. What better evidence is required to show that the masses lose at the hands of these politicans no matter which side wins?

Socialists have clean hands in this dirty affair. They bear no share of responsibility for the hardships that now face the home owners of Queens who are required to make up the funds stolen by the grafters.

The Hoover Commission

Considering that Hoover's law enforcement commission, or crime committee, or whatever its official name is to be, is expected, in addition to looking into the working of the prohibition law, to examine the entire federal machinery of justice and make proposals for the simplification of court procedure, it seems a pity that all of the 11 members, with the exception of the one woman, are lawyers. Some of the lawyers are judges.

Who is to blame for the present intricate condition of court procedure, federal and state, if not the lawyers and judges?

If they are to blame for it, naturally it would be appropriate for them to assume the burden of correcting the evils — but will they do it?

There are lawyers who would, for there are some lawyers who have progressive minds, and there are a few such lawyers on the committee, but whether there are enough to accomplish anything remains to be seen.

Most lawyers come to be technical of mind. As a class they are among the most conservative of men, opposing changes of all kinds. Just attend one of their professional meetings and hear them praise ancient documents and denounce those who would change constitutions and laws to fit modern conditions. It is discouraging.

Lawyers ought to be in the front rank of progress. Legal training is of the utmost value in fitting men for the big jobs, public and private — if they could only keep on growing after they get the legal training, instead of dropping into a mental rut and staying there.

Will Rogers says Hoover ought to have appointed one fellow with just horse sense. How many times, when observing a trial in court or reading the blather in some court decision, have we wished that these things could be conducted in a common sense way! Judges and lawyers are sadly in need of the layman's point of view. Much of the present court procedure is plain childish. (Milwaukee Leader).

"Easy Come, Easy Go"

Margaret Bowen, 22-year-old Elizabethton, Tenn., textile worker testifying before Senate Investigation Committee confessed she earned $10.64 per week and spent for

Room rent	$5.00
Bus fare	1.00
Laundry	1.00
Insurance	.40
Total	$7.40

Wonder what that girl did with the missing $3.24? Oh, well easy come, easy go.